

คู่มือโครงการฐานวิจัย
“ยึดศาสตร์ของพระราชฯ พัฒนาการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21”
โครงการศูนย์การเรียนรู้โครงการฐานวิจัย โรงเรียนอนุบาลสตูล

8-10 พฤษภาคม 2560

ณ โรงเรียนอนุบาลสตูล อ.เมือง จ.สตูล

สนับสนุนโดย

มูลนิธิสยามกัมมาจล

1 ยึดศาสตร์ของพระราชฯ พัฒนาการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูนักจัดกระบวนการ โดยใช้ฐานคิดหลักประกอบการจัดทำเอกสาร คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โครงการฐานวิจัยของโรงเรียนอนุบาลสตูล, กระบวนการสติสมาธิ MIO ทั้งนี้โดยความร่วมมือระหว่างมูลนิธิสยามกัมมาจล ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล โรงเรียนอนุบาลสตูล โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเรียนรู้ และพัฒนาแนวคิด กระบวนการสร้างการเรียนรู้แก่ครู เพื่อต่อยอดทักษะการเป็นนักจัดกระบวนการ ที่สามารถสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย บนฐานความเชื่อที่ว่าเราสามารถบูรณาการความรู้ บทบาท ในการทำงานระหว่างทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการศึกษาาร่วมกันได้ ดังปรัชญาการศึกษาที่ว่า “Education For All, and All For Education” เพราะการศึกษาคือฐานรากของชีวิตและสังคม

ที่ปรึกษา สุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล หรรน หัสมา หุดดีน อูสมมา สมพงษ์ หลีเคราะห์ ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล สมศรี แก้วทองมา

เรียบเรียง พิเชษฐ์ เบญจมาศ

กองบรรณาธิการ กฤษีชะ หลีเคราะห์ ชญาณิณณ์ สุวรรณศรี ชนิษฐา อาษาชำนาญ ญัฐญา ไหมฉิม วนิดา ศิ ริวัฒน์ อวีวรรณ สะอรา จิรัชฎา ลิมานิ หนึ่งฤทัย ต่อละ ฮาร์ตีนิ รอกเกต เพ็ญศรี เจริญสุข สุวิชา ขวัญทอง อูมา ภรณ์ สุนยานัย เนตรชฎารัตน์ สงด้วง วรรณมา คำขวัญ สมใจ งามสนะ สปีน๊ะ หมิ่นพราน ปราณี อาหลี

พิมพ์ที่ โรงเรียนอนุบาลสตูล ตำบลพิมาน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล

ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ 074-711004

สนับสนุนโดย

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์

ภาคีความร่วมมือ

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล

“ผมต้องการปรับเปลี่ยนให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนสอนคน
ไม่ใช่โรงเรียนสอนหนังสือ”

ผอ.สุทธิ สายสุนีย์

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูล (2552 – ปัจจุบัน)

โครงการฐานวิจัยกับความท้าทายในการจัดการเรียนรู้

การศึกษาถูกคาดหวังว่าเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความเป็นอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ แต่สถานการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาไทยอยู่ในขั้นวิกฤติด้านคุณภาพ แม้จะมีการลงทุนเรื่องการศึกษา มากก็ตาม ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ยังเป็นระบบที่ท่องจำตำราในห้องเรียน ขาดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและชีวิตจริง ทำให้นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษา ไม่มีศักยภาพพอที่จะเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย TDRi ซึ่งสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย คือ การที่ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันเป็นระบบที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) ทั้งในส่วนของ การทดสอบระบบการประเมินโรงเรียนและครู ระบบการเงินเพื่อการศึกษา **หลักสูตรตำราเรียนของไทยไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** ซึ่งเป็นวาระทางการศึกษาที่สำคัญในปัจจุบัน แนวคิดนี้อยู่บนฐานคิดที่เชื่อว่า รูปแบบการศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20 เน้นย้ำแต่การเรียน การท่องจำ เนื้อหาในสาระวิชาหลัก คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไม่เพียงพอต่อไปอีกแล้วสำหรับการเตรียมความพร้อมนักเรียน ในการดำรงชีวิตและทำงานในโลกศตวรรษยุคใหม่ ซึ่งมีความท้าทาย และข้อเรียกร้องชุดใหม่ที่มีพลวัตมากมาย นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับเนื้อหาวิชาหลัก อาทิ **ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการเรียนรู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวเอง ทักษะชีวิต และการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการใช้สื่อ** ซึ่งจะช่วยเตรียมความพร้อมนักเรียนให้รู้จักคิดเรียนรู้ แก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต ถึงเวลาแล้วที่จะเปลี่ยนระบบการศึกษาแห่งอำนาจนิยม เป็นระบบการศึกษาที่มีชีวิต เปิดโอกาสให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์ผ่านกลุ่มต่าง ๆ เป็นชุมชนที่มีชีวิต อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า มนุษย์มีความสนใจใฝ่รู้ และมีความริเริ่มสร้างสรรค์ อันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนขอเรียนร้องให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในสังคมมาสร้างการเรียนรู้ด้วยกันเถอะ

บนเส้นทางเดินของอนุบาลสตูลในช่วงเวลา พ.ศ. 2553 ถึงปัจจุบันพยายามสร้างความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนมูลนิธิต่าง ๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สสวท กรมสุขภาพจิต มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ มูลนิธิสยามกัมมาจล มูลนิธิหัวแหลมเพื่อสังคม มูลนิธิยุวสถิรคุณ และอีกหลายองค์กรโดยมีความเชื่อว่าการจัดการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ Stakeholder ภาคีทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

เอกสารเล่มนี้ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการนำนวัตกรรมหลาย ๆ อย่างมาหลอมรวมและบูรณาการผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้โครงการฐานวิจัย (PBL) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการสร้างสุขด้วยสติในองค์กร (Mindfulness in Organization) มาประยุกต์ใช้ผ่านระบบการเรียนรู้ Active Learning ที่ถอดบทเรียนและ

**สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้องโดยการตั้งวง PLC เชื่อว่ากระบวนการดังกล่าวถ้าสามารถสร้างให้
เป็นวิถีองค์กรได้สำเร็จ โรงเรียนก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์นวัตกรรมของการเรียนรู้ให้กับเด็ก
นักเรียนอย่างมีคุณภาพและมีความหมาย**

ขอขอบคุณมูลนิธิสยามกัมมาจลที่ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเสริมหนุนให้มีกิจกรรมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ผู้
ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล ผู้บริหาร ครูโรงเรียนบ้าน
คลองไคร้ จังหวัดกระบี่ โรงเรียนชุมชนวัดควนมีด จังหวัดสงขลา โรงเรียนบ้านพังปริง จังหวัดนครศรีธรรมราช
คณะผู้จัดทำ

4 พฤษภาคม 2560

เส้นทางการเรียนรู้โครงการฐานวิจัย

เส้นทางการจัดการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานที่ประเทศกำลังก้าวสู่การยกระดับสู่ประเทศที่ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0 ที่พลเมืองต้องมีทักษะในการคิด สร้างสรรค์ ขยายผลทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา เชื่อมประสานกับฐานทุนเทคโนโลยีแห่งอนาคต การจัดการศึกษา การเรียนรู้จึงต้องใช้พลังขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน (All For Education) จะปล่อยปลดการศึกษาให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียวเช่นที่ผ่านมา จึงมีโซ่คำตอบที่ถูกต้อง

ในส่วนพื้นที่จังหวัดสตูลเอง ด้วยตระหนักถึงความสำคัญทางการศึกษา ที่ผ่านมามีการดำเนินการระหว่างกลุ่มคนในโรงเรียนและกลุ่มคนนอกโรงเรียน ร่วมกันขับเคลื่อนการศึกษาในทิศทางที่ทุกคนสตูลอยากเป็น **ทั้งนี้ด้วยความเชื่อว่าการเรียนรู้เริ่มต้นที่ผู้เรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องผลิงานจากภายใน เกิดการเรียนรู้ผ่านสิ่งที่ตนสนใจ อยากรู้ อยากทำ มีฐานทุนทรัพยากร วัฒนธรรม ศาสนา เป็นทุนการเรียนรู้ใกล้ตัวที่สามารถบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้** จากฐานคิดดังกล่าว จึงเกิดความร่วมมือในพื้นที่ระหว่างโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล สังกัดสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยความสัมพันธ์อันเป็นฐานในการทำงาน เริ่มที่บุคคลต่อบุคคล จนพัฒนาเป็นการทำงานร่วมระหว่างองค์กรต่อองค์กร โดยมีเส้นทางการทำงานร่วมอันจะสามารถสะท้อนฐานคิดพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่สตูลดังนี้

เส้นทางการบูรณาการวิจัยทางการศึกษาในจังหวัดสตูล

สตูล เป็นหนึ่งใน 4 จังหวัดของประเทศไทยที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีมากถึงร้อยละ 67.8 ซึ่งส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายู รองลงมาคือชาวพุทธซึ่งมีอยู่ร้อยละ 31.9 และที่เหลือคือศาสนาคริสต์ เป็นจังหวัดสุดท้ายชายฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ เริ่มการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัยในโรงเรียนเพื่อแสวงหาทางออกของการศึกษา จากการนำบทเรียนการทำงานของศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดสตูล หรือเรียกสั้นว่าโหนด(NODE)สตูล ที่ขับเคลื่อนงานวิจัยในพื้นที่หมู่บ้านมาตั้งแต่ปี 2544 ในประเด็นทรัพยากร ,เศรษฐกิจชุมชน โดยใช้กระบวนการ**พหุชาวบ้านทำวิจัย โดยใช้ฐานความรู้ในการพัฒนาชุมชน** อันเป็นนวัตกรรมที่ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในขณะนั้นคิดค้นขึ้น เป็นฐานคิดที่**ฉีกกรอบงานวิจัยที่เคยมองว่าเป็นเรื่องของมหาวิทยาลัยลง โดยเรียกเครื่องมือนี้ว่า Community Based Research (CBR)หรือการวิจัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน** ซึ่งหากกล่าวย้อนหลังกลับไปก่อนหน้านั้น เครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้ามาในพื้นที่ครั้งแรกโดยคุณวีระ ทองพงษ์ (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว--ผู้เรียบเรียง) ผู้ประสานงานโครงการวิจัยในขณะนั้น ได้นำเข้ามาเมื่อปีพ.ศ.2543โดยเริ่มต้นจากงานวิจัยประเด็นเศรษฐกิจและทรัพยากรชุมชน มีคุณสมพงษ์และคุณ

กริยะ หลีเคราะห์ เป็นผู้ช่วยผู้ประสานงานในพื้นที่จังหวัดสตูลซึ่งการทำงานในช่วงแรกเครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นยังใหม่หมดสำหรับผู้ประสานงานและผู้ช่วยผู้ประสานงาน การลงพื้นที่ทำงานจึงเป็นการเรียนรู้ระหว่างทำงาน

ตั้งถ้อยความในบทบาทของโครงการวิจัยการฟื้นฟูชนบทที่บ้านมุสลิมบ้านท่ามาลัยม.6 ต.ปากน้ำอ.ละงู จ.สตูล
ที่ว่า “ในช่วงนี้งานวิจัยท้องถิ่น คือเรื่องใหม่ ทั้งผู้ประสานงาน และกลุ่มผู้หญิงท่ามาลัย ต่างก็ค่อยเรียนกันไป รู้
กันไป ในระหว่างการพัฒนาโจทย์ ซึ่งก็มีการนำเสนอโครงการร่วมกับนักวิชาการ หลายๆครั้งด้วยกัน มีความเห็น
ร่วมกันว่าน่าจะมีเพื่อนพ้องที่มีความรู้ในการเรียบเรียงข้อมูลมาเป็นเพื่อนร่วมทีมวิจัยด้วย ก็ได้ชักชวนนางจุล
ภรณ์ วุฒิสถรณ์ ซึ่งได้เกษียณราชการมาร่วมเป็นทีมวิจัย ทั้งนี้ทีมวิจัยรู้สึกมีความอบอุ่นใจที่มีเพื่อนครูช่วยอีกแรง
หนึ่ง ได้พัฒนาโครงการ มา 1 ปี เต็ม ทำให้ทีมเกิดความท้อเหมือนกันแต่ก็ไม่ถอย จนเมื่อโครงการได้รับอนุมัติ
ทีมมีความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก เดือนตุลาคม 2544 ถือเป็นารเริ่มต้นภารกิจ”

จากการเรียนรู้ระหว่างการทำงาน โดยเฉพาะจากประเด็นโครงการฟื้นฟูชนบทที่บ้านมุสลิมบ้านท่ามาลัยม.6 ต.
ปากน้ำอ.ละงู จ.สตูลซึ่งขณะนั้นมีคุณวัชร ทิพทอง (ผู้ประสานงานโครงการอันดามัน จ.สตูล)เป็นผู้ที่คอยให้
การสนับสนุนกระบวนการอีกทางหนึ่งโดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อ**ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชนม
พื้นบ้านมุสลิม และสถานการณ์การผลิตการบริโภคตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ,เพื่อสร้างความ
ตระหนักให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของชนมพื้นบ้านมุสลิมที่มีต่อวัฒนธรรมชุมชน,เพื่อวางแนวทางการ
พัฒนาและส่งเสริมชนมพื้นบ้านมุสลิมเข้าสู่ระบบตลาดเพื่อฟื้นฟู/เผยแพร่ภูมิปัญญาเรื่องชนมพื้นบ้านและ
พัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น** จากการดำเนินงาน พบว่า ทีมวิจัย สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการจัดทำ
ข้อมูล กล้าแสดงออก การบันทึก การนำเสนอ เรียนรู้การทำงานเป็นทีม สามารถประสานงานได้ทั้งภายใน
ภายนอกชุมชน รู้จักจัดลำดับข้อมูล การพูด การจับประเด็น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ได้ติดตัวทีมวิจัย สามารถ
นำไปใช้ในชีวิตครอบครัว การทำงานกลุ่ม หรืองานชุมชนอื่น ๆ ได้

จากพัฒนาการดังกล่าว คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ ซึ่งต่อมารับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโครงการ แทนคุณวัชระ
ทองพงษ์ (ที่ล้มป่วยลงในปีพ.ศ.2546)ได้สังเกตเห็นพัฒนาการในส่วนทักษะการฟัง พูด ถาม เขียน คิด ของ
นักวิจัยชาวบ้านมีพัฒนาการที่ดี เช่นที่กล่าวไว้ในส่วนทักษะที่เกิดขึ้นกับนักวิจัยบ้านท่ามาลัยแล้ว โดยเฉพาะ
ภาพจำที่คุณสมพงษ์ มักจะกล่าวว่า “มะคนหนึ่งอายุ 70 กว่าปี ทั้งปากกาตั้งแต่ออกจากโรงเรียน แรกมาทำงาน
วิจัย ซึ่งต้องจดบันทึกเอง จะจดอะไรแต่ละคำ ต้องก้ม –เงยตามตัวอักษร แต่ต่อมาเมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุด มะ
สามารถนั่งก้มหน้าจดตามที่คนพูดได้” ซึ่งสอดคล้องกับท่านผู้อำนวยการสุทธิ สายสุนีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านตะโละใสในขณะนั้น ที่เห็นพัฒนาการชาวบ้านผ่านเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

ทีมวิจัย(โหนดและโรงเรียน)จึงเกิดคำถามว่า “ถ้าเด็กนักเรียนมาใช้เครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้จะเป็น
อย่างไร?”

ประกอบกับในช่วงเวลาการดำเนินโครงการวิจัยของบ้านท่ามาลัย (ประมาณปี 2544-2545) ทีมวิจัยได้จัด
ประชุมทีมโดยใช้สถานที่โรงเรียนบ้านตะโละใสเป็นที่ประชุมหลายครั้งอีกทั้งวัตถุประสงค์

7

โครงการต้องขยายผลสู่โรงเรียน (เลือกโรงเรียนบ้านปากบางและโรงเรียนบ้านตะโละใส) แต่ระหว่างขยาย
ผลเพื่อทำหลักสูตรท้องถิ่น ปรากฏว่าโรงเรียนบ้านปากบางเริ่มถอนตัวเพราะติดภาระกิจทางราชการ จึงเหลือ

แต่โรงเรียนบ้านตะโละใสที่ร่วมทำหลักสูตรท้องถิ่น ภายใต้การนำของ ผ.อ. สุทธิสายสุนีย์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสตูลคนปัจจุบัน)

โดยในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนพื้นบ้าน ปรากฏว่า เมื่อครูนำหลักสูตรท้องถิ่นข้างต้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ไม่ได้ผลอย่างที่คาด เพราะครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนพื้นบ้านเลย การจัดการกระบวนการจึงยาก เพราะครูไม่สามารถพานักเรียนเดินทางสู่ความรู้อันได้ จนเป็นที่เล้าให้เห็นชั้นในวงสนทนาของครูโรงเรียนอื่นในตอนนั้นว่า “นั่นสุทธิมาแล้ว วันนี้ได้กินขนมแน่” เพราะคนอื่นก็ติดเนื้อหาเช่นเดียวกับครูในโรงเรียนเมื่อเป็นเช่นนี้ ทางทีมวิจัยจึงได้วิเคราะห์สาเหตุ และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยหันมาเน้นกระบวนการ (Process) เพื่อหาความรู้ แทนการนำความรู้มาจัดการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เป็นการย้อนกลับ ระหว่างกระบวนการสอนเดิมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอด เล่า ความรู้ลงสู่นักเรียน เพียงฝ่ายเดียว สู่การที่ครูเป็นผู้กระตุ้นคำถาม และร่วมออกแบบวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนแสวงหาความรู้ที่ตนเองได้ค้นพบด้วยตัวนักเรียนเช่นเดียวกับนักเรียน เพราะครูต้องกลับไปรีวิวดองค์ความรู้ที่นักเรียนสนใจ เช่นเดียวกัน

หลักสูตรชุมชนพื้นบ้านมุสลิมบ้านมุสลิมบ้านท่ามาลัย จึงกลายเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมของโรงเรียนบ้านตะโละใส ในปี 2547 โดยจัดเวลาพิเศษขึ้นมา 5 วัน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 6 ฐานการเรียนรู้ ดังนี้
ฐานที่ 1 ประวัติชุมชนโดยการลงพื้นที่ชุมชน ไปสืบค้นข้อมูล สัมภาษณ์ สอบถาม จากผู้รู้ คนเฒ่า คนแก่ ในชุมชน

ฐานที่ 2 วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสัมภาษณ์ ชักถาม จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานที่ 3 รู้จักชุมชนพื้นบ้านมุสลิมโดยนักเรียนทำโครงการ พร้อมทั้งเรียนรู้สถิติการทำขนม

ฐานที่ 4 ปฏิบัติทำขนมจริง

ฐานที่ 5 บรรจุภัณฑ์การตลาดและ วิเคราะห์รูปแบบ บรรจุภัณฑ์ จัดทำผลิตภัณฑ์ การบัญชี

ฐานที่ 6 การสืบสานและพัฒนาให้นักเรียนอภิปราย สรุป จัดนิทรรศการ และนำเสนอ

ผลจากการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน มีความสนุกกับการเรียน ครูมีการทำงานเป็นทีม 8

ได้แนวคิดใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ครูได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก และทำหน้าที่ผู้จัดการเรียนรู้ โดยยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุมชนเห็นคุณค่า สิ่งดีๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สิ่งที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อความมั่นใจของครูกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เพิ่มมากขึ้น จากเมื่อก่อนที่ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในวิธีการ หลายคนเริ่มเห็นช่องทาง จึงมีแนวคิดที่จะสานต่อ โดยใช้งานวิจัยไปเป็นเครื่องมือในการทำงาน

เมื่อหลักสูตรท้องถิ่นเริ่มเป็นที่รู้จัก ทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูลกับโรงเรียนบ้านตะโละใส จึงทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา และวางยุทธศาสตร์ว่าจะให้เด็กหาความรู้เอง ครูมีหน้าที่เป็นนักจัดกระบวนการ โดยได้เสนอโครงการวิจัย “การจัดการศึกษานูรณการระหว่างนักเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านตะโละใส ต.

ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล” ในปี 2549 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเงื่อนไข ข้อจำกัด ผลที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ระหว่างนักเรียน ชุมชน ครู

2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น ตามความต้องการของ นักเรียน
3. เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างนักเรียนกับชุมชน
4. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนศึกษานูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ซึ่งเมื่อทดลองจัดการเรียนรู้ โดยมียุทธศาสตร์ที่ว่าครูห้ามสอนผ่านการแยกตัว โมงวิจัยออกจากรายวิชาสามัญ ทั้ง 8 สาระ เพื่อทดลองกระบวนการเรียนรู้ ดังภายหลัง (2555) ที่คุณปิยะภรณ์ มั่นทจิตร ผู้ดูแลเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จากมูลนิธิสยามกัมมาจล นิยามว่าเป็น “STUDY LAB” หรือห้องทดลองการเรียนรู้ อันเป็นสถานฝึกฝนที่สำคัญของครู เพื่อยกระดับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ที่มีวิจัยพบว่าเรื่องบางเรื่องครูไม่จำเป็นต้องสอนเอง และครูก็ไม่จำเป็นต้องรู้ทุกอย่าง เพียงทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน ที่ปรึกษา การเรียนรู้ แล้วขยายความร่วมมือไปสู่คนในชุมชน

กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน

ก้าวแรกของโรงเรียนบ้านตะโกละใต้ได้ทดลององค์ความรู้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยระหว่างครูกับนักเรียน ภายใต้ประเด็นคำถามเล็กๆที่ว่า “ถ้าเด็กนักเรียนมาใช้เครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้จะเป็นอย่างไร?” ออกเป็น 10 ขั้นตอน คือ

- กระบวนการที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
- กระบวนการที่ 2 วิเคราะห์ สังเคราะห์ และย้อนทวนกระบวนการ
- กระบวนการที่ 3 พัฒนาโจทย์วิจัย
- กระบวนการที่ 4 ตั้งคำถามย่อยจากโจทย์วิจัย
- กระบวนการที่ 5 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล 9
- กระบวนการที่ 6 ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
- กระบวนการที่ 7 วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
- กระบวนการที่ 8 ออกแบบและปฏิบัติจริง
- กระบวนการที่ 9 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติจริง
- กระบวนการที่ 10 สรุป รายงาน นำเสนอผลงาน

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน ภายใต้ฐานคิดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน และมีนิยามเรื่องใกล้ตัว ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกเรื่อง คือ น่าสนใจ, เกี่ยวกับปัญหาสังคมใกล้ตัว, มีผลประโยชน์ต่อคนอื่น, มีวิทยากรหรือแหล่งข้อมูลที่สามารถไปเรียนรู้ได้, มีความเป็นไปได้, มีเวลาเพียงพอ, และเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมนอกจากนี้เรื่องที่เรียนต้องนำสู่การแก้ปัญหาภายในสังคม ในนิยามของโรงเรียนและหมู่บ้าน อันเป็นแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูล กรณีตัวอย่างที่น่าสนใจต่อเรื่องดังกล่าว คือโครงการจัดการเรียนรู้เรื่องกองทุนหมู่บ้านของนักเรียนชั้นป.5ของครูสุดดิน อูสมมา ที่ได้ก่อกวนใจการไม่ใช้หนี้กองทุนว่ามีสาเหตุใด จึงลงมือศึกษา แล้วจัดเวทีคืนข้อมูลต่อชุมชน จนนำมาสู่การคืนเงินกองทุนหมู่บ้าน และลดความขัดแย้งในชุมชนลง กรณีดังกล่าวนับว่าน่าสนใจ เพราะโรงเรียนได้ขยายวงจากรั้วสู่พื้นที่จริง อันเป็นการศึกษาชุมชนท้องถิ่นโดยนักเรียนเอง นิยามคำว่าเรื่องใกล้ตัวจึงสัมพันธ์กับคนหลายกลุ่มอย่างที่กล่าวมาแล้ว

โครงการฐานวิจัยโรงเรียนอนุบาลสตูล

“ถ้าเป็นตัว U ตอนนี้ (สังคม) ก็อยู่ที่ก้นกระทะ เราเห็นบริบทสังคมโลกเปลี่ยน เพราะเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า คนหลงยึดติดกับความสะดวก คิดว่า นี่คือจุดหมายของชีวิต ทุกคนถาโถมเข้าไป สังคมเลยคิดว่า เงินเท่านั้นที่จะแก้ปัญหานี้ได้ การศึกษาที่มีสิ่งมุ่งสนองตอบสิ่งเหล่านี้ สุดท้าย เมื่อมองเงินเป็นตัวตั้ง การเรียนรู้ระหว่างคนต่อคนจะลดน้อยลง เมื่อสถาบันทางสังคม ครอบครัวยิ่งหวังพึ่งไม่ได้ ระบบการศึกษาจึงต้องเป็นทางออก และหากเราไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษา ความเสื่อมโทรมจะก้าวเข้ามา

“คนส่วนใหญ่คิดว่า ทนได้ อยู่ได้ มองว่านี่คืออันตราย เป็นการพักในไถ รู้จักพักในไถ หรือเปล่า คือ สมัยก่อนเวลาทำนา เขาจะมีแอกเทียมคอวัว เพื่อให้วัวลากไถ แต่ นี่เป็นการนำวัวมาพักทั้งไถ ให้ดูเหมือนว่ากำลังไถอยู่”

ผ.อ.สุทธิ สายสุนีย์ สะท้อนคำพูดเหล่านี้ในวันเริ่มต้นการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในหลักสูตร **มาตรฐานสากล เป็นการเริ่มต้นการจัดการเรียนรู้ในบริบทใหม่ ในโรงเรียนอนุบาลสตูล** หลังย้ายจากการเป็นผู้บริหารโรงเรียนบ้านตะโละใส ที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย โดยร่วมกับเพื่อนครูโรงเรียนอนุบาลสตูลสู่การปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในโรงเรียน เมื่อปี 2553 ภายใต้หลักสูตรมาตรฐานสากล (World Class Standard School) อันมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้าง “พลโลก” (World Citizen) มีการนำกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Base Research) มาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ โดยมีภาคีคือ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล (ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น) ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนพี่เลี้ยงลงพื้นที่ และ**สร้างกระบวนการเรียนรู้ ที่ต่อมารายวิชามาตรฐานสากล ถูกเรียกว่า “วิชาบูรณาการ”**

รายวิชาที่บูรณาการครบประจำชั้น บูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ บูรณาการหน่วยงาน และการหนุนเสริม เป็นการข้ามผ่านบทเรียนการเรียนรู้ที่ต้องมีตำรับตำราจากกระทรวงศึกษาธิการ สู่การลงพื้นที่เรียนรู้สิ่งใกล้ตัว ใกล้ตัว บนความรู้จักแต่ไม่รู้จริง โดยใช้เครื่องมือ “วิจัยเพื่อท้องถิ่น” มาเป็นฐานการเรียนรู้

การเรียนรู้อันสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านโจทย์ปัญหา (Problem Based Learning) หรือ PBL ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำงาน ภายใต้แนวคิด “สอนน้อยลง เรียนรู้มากขึ้น” (Teach Less Learn More) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 12 ประการ คือ

1. โจทย์ปัญหาที่เรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือที่เด็กอาศัยอยู่
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม
3. สมาชิกกลุ่มควรมีความหลากหลายมิติ เพราะความหลากหลายเป็นแบบจำลองของสังคม
4. นักเรียนทุกคนมีโอกาสทำอะไรสำเร็จในทุกๆวัน เพื่อเป็นแรงเสริมทางบวกให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ
6. ไม่ละทิ้งวิชาพื้นฐาน 3 วิชา คือ การอ่าน (Read), การเขียน (Write) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic)
7. บูรณาการ 4 วิชาพื้นฐาน คือ ภาษาไทย , ภาษาอังกฤษ, วิทยาศาสตร์, สังคม
8. เรียนรู้ 4 วิชาอนาคต คือ วิชาสุขภาพ (Health) , เศรษฐศาสตร์ (Economics) , สิ่งแวดล้อม (Environment) , ความเป็นพลเมือง (Civics)

9. ไม่มุ่งเน้นมอบความรู้ แต่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และ ทักษะไอที

10. ครูชวนนักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ที่เรียกว่า After Action Review (AAR) หลังกิจกรรม หรือปิดโครงการเสมอ

11. ครูมี PLC (Professional Learning Community) คุยเรื่องการพัฒนา PBL และความก้าวหน้าของนักเรียน

12. พิสูจน์ได้ว่านักเรียนที่เรียนรู้ แบบ PBL เก่งจริง

องค์ประกอบ 12 ประการในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตั้งอยู่บนฐานทักษะ 3 ประการ คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills) : การคิดเชิงวิพากษ์, การสื่อสารความคิดต่าง, การทำงานร่วมกัน, การสร้างนวัตกรรม, ทักษะชีวิต (Life skills) : รู้จักกำหนดเป้าหมายและวางแผน, รู้จักค้นหาทางเลือก, รู้จักตัดสินใจ, รู้จักยืดหยุ่น, รู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง, ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT skills) : รู้จักเสฟข่าว, รู้จักวิเคราะห์ข่าวสาร, รู้จักใช้ข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 11

หนึ่งในเบื้องต้น หากวิเคราะห์ประเด็นเป้าหมายของหลักสูตรมาตรฐานสากล (World Class Standard School) จะพบองค์ประกอบบันได 5 ขั้น ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนคือ

ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นคำถามและสมมุติฐาน (Hypothesis Formulation) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งข้อสงสัย ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for Information) เป็นการฝึกแสวงหาความรู้ ข้อมูล และสารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต หรือจากการปฏิบัติทดลอง เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Knowledge Formation) เป็นการฝึกให้นำความรู้และสารสนเทศ หรือข้อมูลที่ได้จากการอภิปราย การทดลอง มาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ความรู้

ขั้นที่ 4 การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นการฝึกให้นำ ความรู้ที่ได้มานำเสนอและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดความเข้าใจ

ขั้นที่ 5 การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public Service) เป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในบริบทรอบตัวและบริบทโลกตามวุฒิภาวะที่เหมาะสม โดยจะนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

ในการจัดการเรียนรู้ตามบันได 5 ขั้นนั้นมีหลายวิธี แต่วิธีการหนึ่งที่ยอมรับกันว่ามีประสิทธิภาพและใช้กันอย่างกว้างขวางเป็นการเปิดโลกกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในเรื่องหรือประเด็นที่สนใจ คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) ดังนั้น ในโรงเรียนมาตรฐานสากลจึงนำบันได 5 ขั้นสู่การจัดการเรียนการสอนโดยผ่านรายวิชา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติมประกอบด้วย 3 สาระ ดังนี้ IS 1 การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นปัญหา ตั้งสมมุติฐาน ค้นคว้า แสวงหาความรู้และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ (บันไดขั้นที่ 1-3) IS 2 การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับ มาพัฒนาวิธีการถ่ายทอด สื่อสารความหมาย แนวคิด ข้อมูลและองค์

ความรู้ ด้วยวิธีการนำเสนอที่เหมาะสม หลากหลายรูปแบบและมีประสิทธิภาพ (บันไดขั้นที่ 4) IS 3 การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำและประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดบริการสาธารณะ (Public Service) (บันไดขั้นที่ 5) นอกจากนี้ ทางโรงเรียนอนุบาลสตูลนำกระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน มาเป็นบันไดการเรียนรู้ร่วมเป้าหมายของหลักสูตรมาตรฐานสากล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการ 10 ขั้นตอน (เด็ก)			
ที่	กระบวนการ	ผลที่เกิด	ระยะเวลา
1	เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว	1 เรื่อง / 1 ห้อง	2 เดือน
2	ย้อนรอยกระบวนการ	ทบทวน/นำเสนอผลการเรียนรู้	1 เดือน
3	พัฒนาโจทย์วิจัย	วัตถุประสงค์/โจทย์วิจัย/เหตุผล	
4	ตั้งคำถามย่อย	จัดหมวดคำถาม/คำถามหลัก	
5	ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล	กิจกรรมโครงการวิจัย/	
6	ศึกษาและเก็บข้อมูล	ลงพื้นที่จริง	2 เดือน
7	วิเคราะห์และประมวลผล	แผนการทดลองทำ	1 เดือน
8	ทดลองทำ	ปฏิบัติตามแผน	
9	รวบรวมข้อมูล	สรุปเป็นองค์ความรู้	2 เดือน
10	รายงานและนำเสนอ	นำเสนอผลต่อสาธารณะ	

จากตารางจะเห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ขั้นที่ 1-5 (เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว, ย้อนรอยกระบวนการ, พัฒนาโจทย์วิจัย, ตั้งคำถามย่อย, ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล) เป็นกระบวนการขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นคำถามและสมมุติฐาน (Hypothesis Formulation) ที่เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งข้อสงสัย ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นบันไดขั้นแรกของหลักสูตรมาตรฐานสากล

หากในกระบวนการ 10 ขั้นตอน ที่นำกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาปรับใช้ กระบวนการดังกล่าว จัดอยู่ในช่วงการพัฒนาโครงการ (Project) ของนักเรียนแต่ละชั้น ซึ่งก่อนปิดภาคเรียนที่ 1 ทางโรงเรียนอนุบาลสตูลจะจัดเวทีนำเสนอโครงการ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งผู้ปกครอง, ครู, พี่เลี้ยงสภ., และผู้รู้จากหน่วยงานต่างๆ ก่อนนำไปปรับ และลงพื้นที่ศึกษาตามแผนกิจกรรมที่กำหนดในภาคเรียนที่ 2

ซึ่งโดยกระบวนการจะเห็นว่าในช่วงการพัฒนาโครงการ (Project) ของนักเรียนแต่ละชั้น จะเป็นช่วงสืบเนื่องระหว่าง รายวิชา IS 1 การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation) กับ รายวิชา IS 2 การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation)

ในส่วนภาคเรียนที่ 2 เป็นช่วงปฏิบัติการตามแผนโครงการ นักเรียนแต่ละชั้น จะลงพื้นที่ โดยนำแผนโครงการที่ออกแบบไว้ในภาคเรียนที่ 1 มาสู่การปฏิบัติการ

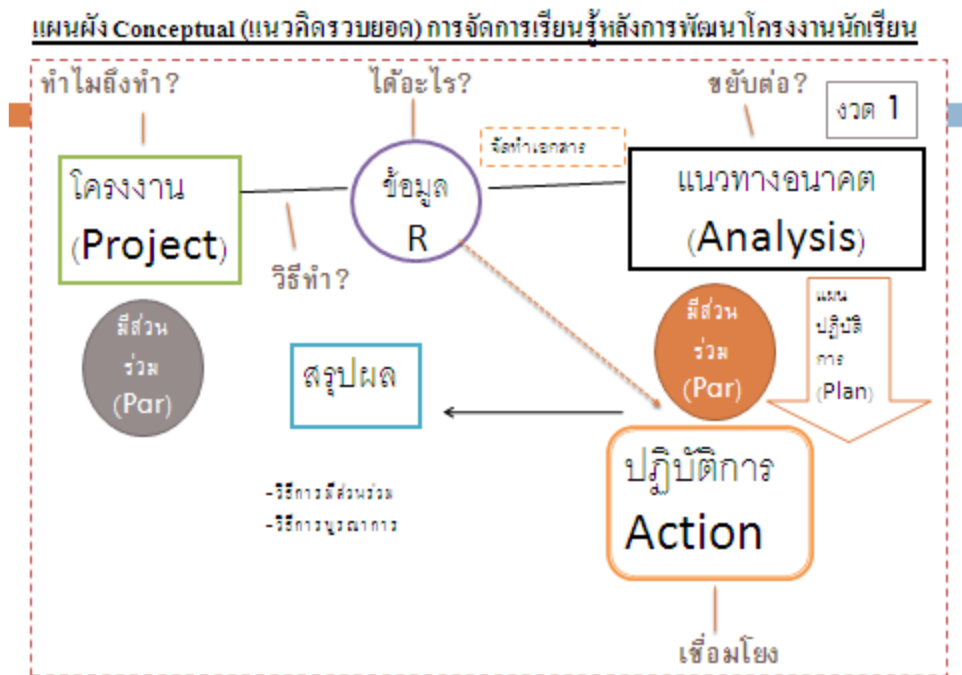
กระบวนการเน้นการศึกษา สรุปวิเคราะห์ รวบรวม เรียบเรียง และนำไปสู่การนำเสนอเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เป็นจริง กล่าวคือในส่วนเนื้อหาวิชา IS 3 การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม 13

(Social Service Activity) เป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำและประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดบริการสาธารณะ (Public Service) ตามหลักสูตรมาตรฐานสากล

ซึ่งที่ผ่านมา การเรียนรู้โดยฐานโครงงานของนักเรียนทั้ง 2 ภาคเรียน ปรากฏว่า หลังเสร็จการนำเสนอโครงงานในภาคเรียนที่ 1 ต่อเนื่องภาคเรียนที่ 2 ส่วนใหญ่ จะเป็นการได้ข้อมูลตามแผนมาสรุป รวบรวม เรียบเรียง นำเสนอ ซึ่งไม่อาจขยับไปสู่การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้เนื่องจากเพราะเงื่อนไขเวลา ศักยภาพ หรือการมีส่วนร่วม

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น ปรากฏชัดว่า สลักสำคัญที่ส่งผลต่อการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ หรือบริการสังคม ซึ่งทางโรงเรียนอนุบาลสตูลวางเป้าหมายที่โครงงานชั้น ป.4-6 คือ การขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และสรุปวางแผนข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) โดยตรง และโดยอ้อม ซึ่งที่ผ่านมา การวิเคราะห์สรุปข้อมูลถูกกระทำโดยครูกับนักเรียนในห้องเรียน การนำมาซึ่งการออกแบบที่มากกว่านั้นจึงถูกจำกัดอยู่ในรั้วโรงเรียนเท่านั้น

จากปัญหาดังกล่าว ซึ่งสืบเนื่องนับจากโรงเรียนอนุบาลสตูลเริ่มจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยหลักสูตรมาตรฐานสากล จากปี 2553 ถึง 2556 ทางทีมครูและพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล จึงได้สรุปบทเรียนและออกแบบเส้นทางการดำเนินโครงงานนักเรียนดังตารางต่อไปนี้

จากตารางจะเห็นว่า ที่ผ่านมเส้นทางการดำเนินงานหลังได้เค้าร่างโครงงานจะอยู่ในช่วง การศึกษาข้อมูลหรือ Research ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่นักเรียนสนใจ หลังจากนั้นเป็นช่วงการปฏิบัติการเพื่อสร้างกิจกรรม (Action) เกี่ยวกับประเด็นนั้นๆ ซึ่งที่ผ่านมา เส้นทางการดำเนินโครงงาน คือ หลังสรุปข้อมูลที่ศึกษา นักเรียนจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาสู่การปฏิบัติเลย เช่น เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำตะไคร้ นักเรียนก็มาทดลองทำน้ำตะไคร้ดื่มกันในห้องเรียน ซึ่งสิ่งที่ขาดหายไปจากกระบวนการ คือ การชวนกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับน้ำตะไคร้ อาทิ คนปลูก คนดื่ม คนทำ มาร่วมในการวิเคราะห์หาแนวทาง ที่จะนำน้ำตะไคร้ไปใช้อย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งสืบเนื่องมาในทุกปีการศึกษา ทางที่มอญบาลสตูลร่วมกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล จึงร่วมออกแบบเส้นทางการดำเนินงานหลังนำเสนอเค้าร่างโครงการ โดยพบว่าสำคัญ คือ การเปิดเวที “คืนข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง” เพื่อออกแบบแผนปฏิบัติการ และวิเคราะห์แนวทางอนาคตของการใช้ข้อมูล โดยเริ่มต้นที่ช่วงชั้น ป.4-6 ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ การสร้างรูปธรรมการใช้ประโยชน์ในรายวิชา IS 3 การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity) ซึ่งเป็นสาระที่มุ่งให้ผู้เรียนนำและประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดบริการสาธารณะ (Public Service)

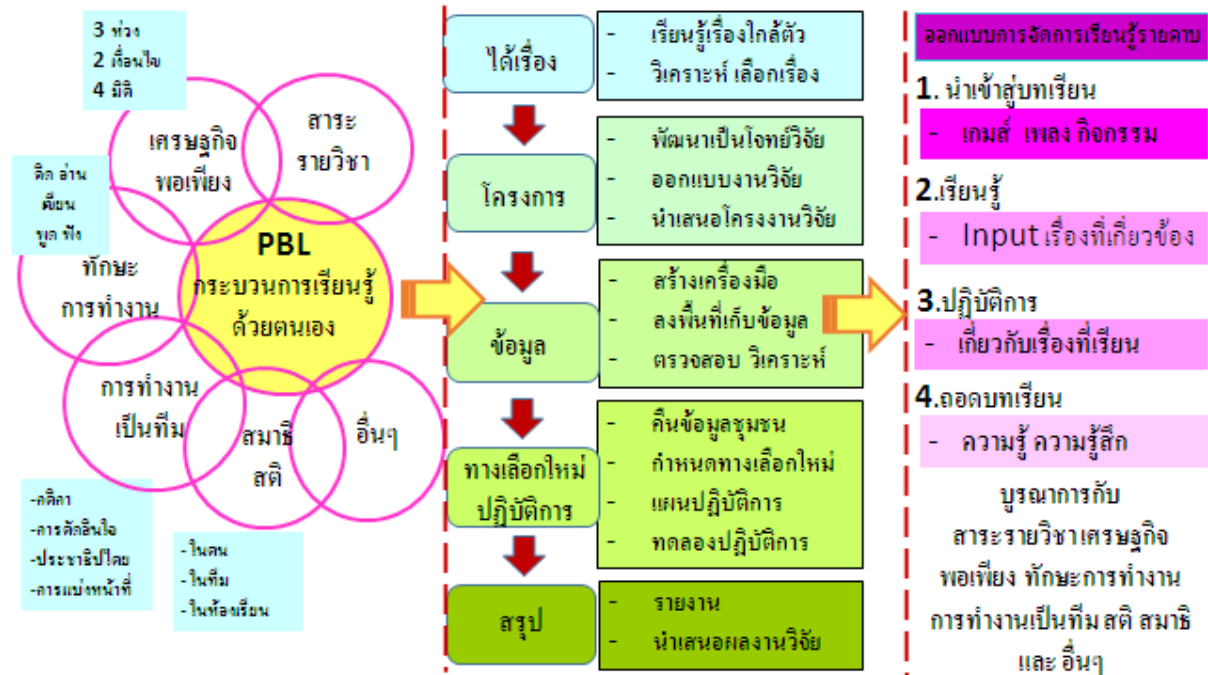
สรุป

โดยสรุป ในส่วนเส้นทางการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา โรงเรียนอนุบาลสตูล จะเห็นว่า จากปี 2553 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย ในชื่อ “การจัดการเรียนรู้หลักสูตรมาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการวิจัยของโรงเรียนอนุบาลสตูล จ.สตูล” เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมาตรฐานสากลโดยใช้กระบวนการวิจัย และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรมาตรฐานสากล โดยการดำเนินการเป็นโครงการสัญญาความเข้าใจ (MOU) ระหว่างโรงเรียนอนุบาลสตูลกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยทาง สกว.รับหน้าที่ส่งบุคลากรเข้าร่วมการขับเคลื่อนโครงการ ทางโรงเรียนอนุบาลสตูลรับจ่ายงบประมาณการดำเนินการ การดำเนินการเริ่มต้นจากครูปฏิบัติการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 12 คน เข้าร่วมเป็นแกนนำในการจัดการเรียนรู้ โดยมีแกนนำผู้บริหารจำนวน 4 คน ซึ่งต่อมารู้จักกันในนาม “ครู 12 ราศีกับ 4 แกนนำ” ซึ่งการเคลื่อนไหวของโรงเรียนอนุบาลสตูล สร้างแรงกระเพื่อมแก่กลุ่มครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานรายรอบ

ปี 2554 จึงขยายจากครู 12 คน เป็น 36 คน , ปี 2555 จึงขยายเป็น 72 คน ที่ขยายจากประถมศึกษาสู่ชั้นปฐมวัย อันเป็นการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบโรงเรียน โดยในการจัดการเรียนรู้ ใช้ช่องวิชาหลักสูตรมาตรฐานสากล มีเกณฑ์การประเมิน ตัดเกรด เช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ

ปี 2556 ทางโรงเรียนอนุบาลสตูล ได้เข้าร่วมโครงการ “ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมตามหลักสูตรมาตรฐานสากลผ่านสถานการณ์โลก” ร่วมกับโรงเรียนจริยธรรมอิสลามมูลนิธิ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ระดับมัธยมศึกษา เพื่อขยายผล 16

ปัจจุบัน (2560) มีแนวความคิดการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการ กระบวนการวิจัย , ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, และกระบวนการสติสมาธิ (MIO) มาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ดังโมเดลด้านล่าง

ในส่วนขั้นตอนการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัย ปัจจุบันมีการปรับขั้นตอนการเรียนรู้จาก 10 ขั้นตอน สรุปเป็นหน่วยการจัดการเรียนรู้ 5 หน่วยตามผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ

1. หน่วยได้เรื่อง (เรื่องดีมีที่มา) มีขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว และวิเคราะห์ เลือกเรื่อง
2. หน่วยโครงการ มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ พัฒนาเป็นโจทย์วิจัย ออกแบบงานวิจัย และนำเสนอโครงการวิจัย
3. หน่วยข้อมูล มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ สร้างเครื่องมือ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล และตรวจสอบ วิเคราะห์
4. ทางเลือกใหม่ (ปฏิบัติการทางสังคม) มีขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน คือ คั้นข้อมูลชุมชน กำหนดทางเลือกใหม่ สร้างแผนปฏิบัติการ และทดลองปฏิบัติการ
5. หน่วยสรุปและรายงานผล มีขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ รายงานผล และนำเสนอผลงานวิจัย

บทที่ 2

แนวคิดพื้นฐาน

ทั้งนี้ในส่วนแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ในปัจจุบันมีการนำ กระบวนการวิจัย , ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, และกระบวนการสติสมานิ (MIO) มาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. กระบวนการวิจัย

1.1. วิจัย (RESEARCH)

การวิจัย (Research) เกิดจากการรวมคำ 2 คำ คือคำว่า RE + SEARCH (RE แปลว่าซ้ำ , SEARCH แปลว่า ค้น) Research แปลว่า ค้นคว้าซ้ำแล้วซ้ำอีก

การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างจริงจังด้วยระบบและวิธีการอันถูกต้อง เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ในสิ่งที่วิจัยนั้น (จุมพล สวัสดิยากร, 2520)

การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา (ราชบัณฑิตยสถาน , 2531) การวิจัยเป็นเรื่อง ของการศึกษาค้นคว้าเพื่อพิสูจน์หาคำตอบหรือหาข้อเท็จจริงอะไรบางอย่าง (เทียนฉาย กิระนันท์ , 2537)

การวิจัย หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความรู้อย่างมีระบบ เพื่อตอบประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็น ที่ยอมรับในศาสตร์แต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (คณะทำงานยกร่างจรรยาบรรณนักวิจัยสำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ , 2540)

ดร.อุทัย ดุลยเกษม อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวถึงการวิจัยว่า “การวิจัยคือการค้นหาคำตอบใน สิ่งที่เราอยากรู้ ซึ่งความอยากรู้โดยปรกติแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. อยากรู้อย่างละเอียดของสิ่งนั้น การตั้งคำถามคือ “สิ่งนั้นเป็นยังไง” สิ่งที่ต้องพิจารณาของงานวิจัยประเภทนี้ คือ ขอบเขตการวิจัย 3 ด้านคือ พื้นที่ภูมิศาสตร์, คนกลุ่มที่เราต้องการศึกษา, ช่วงเวลาที่เราต้องการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องนั้น (ไม่ใช่ช่วงที่เราศึกษาวิจัย) ในส่วนการเก็บข้อมูลในงานวิจัยประเภทนี้ ต้องดูความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ซึ่งขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ทั้งนี้โดยกล่าวว่า ข้อมูลสัมภาษณ์ น่าเชื่อถือน้อยที่สุด ในกรณีนั้นไม่เป็นเรื่องจริง Fact

2. อยากรู้ปัจจัย “สาเหตุ” ที่ทำให้เกิดสิ่งนั้นขึ้นมา การตั้งคำถามคือการตั้งว่า “มันเป็นอย่างนี้ได้ยังไงวะ” เป็นการ หาหลักฐานมาอธิบาย งานวิจัยประเภทนี้ยาก แต่เป็นการสร้างทิศทางการแก้ปัญหาเชิงนโยบายที่สำคัญ 18 ในส่วนหน่วยวิเคราะห์มีระดับในการวิเคราะห์ดังนี้

- ระดับปัจเจกบุคคล
- ระดับชุมชน
- ระดับตำบล หรือเหนือกว่านั้น

ความต่างระหว่างโครงการวิจัยกับโครงการทั่วไป คือ

- Research as a learning process การวิจัยเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ ระหว่างนักวิจัย และ กลุ่มเป้าหมาย

- งานวิจัยเป็นการหาสาเหตุของเรื่อง เพื่อขยายผล พัฒนา หรือ ยกระดับงานต่อไป

คุณสมบัติของนักวิจัย

- อ่านอย่างกว้างขวาง

- อย่าทำแบบหัวปักทราญ

- จับประเด็นได้ ตรงประเด็น “อย่าสอนให้จำอย่าเดียว ต้องสอนให้จับประเด็น”

- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสัมพันธ์แนวระนาบ

- มีทักษะการประสานงาน รอบด้าน “ความเป็นเพื่อน เป็นจุดเริ่มต้น ในการทำงาน”

- อ่านยุทธศาสตร์ให้ออก อย่างจริงจัง

- มีความสามารถในด้านการเขียน มีเหตุมีผล น้ำหนัก (ทักษะการสื่อสาร พูด เขียน โน้มน้าว มีเหตุผล, มีทักษะการนำเสนอที่เป็นระบบ, การแสดงออกความรู้สึกร่วมตัวต้องแสดงถึงส่วนที่เพื่อนถาม)

- ควรใฝ่รู้ ชี้สงสัย ตั้งคำถาม “หลักคิดการศึกษาอังกฤษ ถ้าคุณอยากรู้ว่าคนนี่ฉลาดหรือไม่ให้ดูที่คำตอบ แต่อยากรู้ว่าคนนี่เฉลียวฉลาดหรือเปล่าให้ดูที่คำถาม”

“การเป็นนักศึกษาที่ดีคือไม่ใช่คุณรู้อะไร แต่สำคัญว่าคุณคิดอย่างไรกับสิ่งที่คุณรู้”

2. กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) กล่าวถึงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นว่า สกว. เริ่มสนับสนุน “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” เมื่อเดือนตุลาคม 2541 โดยจัดตั้งสำนักงานภาค (สกว.สำนักงานภาค ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น) ขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญเน้นที่การมุ่งเข้าไปเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นให้ “คน” ในชุมชนท้องถิ่นใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้วยการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ชุมชนเพื่อกำหนดโจทย์ / คำถามวิจัย การทบทวนทุนเดิมในพื้นที่ การออกแบบการวิจัยและการวางแผนปฏิบัติการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การทดลองปฏิบัติจริงเพื่อสร้างรูปธรรมในการตอบโจทย์วิจัยหรือแก้ปัญหาในพื้นที่วิจัย การประเมินและสรุปบทเรียน เน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยชาวบ้าน คนในชุมชนท้องถิ่น นักวิชาการ ข้าราชการ นักพัฒนา และผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้และกลไกการจัดการปัญหาและการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่การวิจัย 19

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้เน้นการจัดการและประสานให้เกิดการบูรณาการความเชื่อมโยงระหว่าง “ปัญญา” (ผู้ร่วมวิจัย) และ “พัฒนา” (ผู้มีส่วนร่วมงานพัฒนา) ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับชาติ ที่ดำเนินงานแบบแยกส่วน ต่างคนต่างทำอยู่ในปัจจุบัน ดังคำขวัญ “สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น” เพื่อให้สังคมไทยได้ใช้ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ในการในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจแทนการใช้ความรู้สึกหรืออารมณ์ อันนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง และพึ่งตนเองได้ในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการพัฒนาระเทศชาติจากฐานล่างที่ยั่งยืนในที่สุด

ลักษณะสำคัญของโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น 1. เป็นข้อสงสัย เป็นคำถาม หรือเป็นประเด็นที่คนในชุมชนท้องถิ่น เห็นว่ามีความสำคัญ และต้องการจะค้นหาคำตอบร่วมกัน 2. มีคนในชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นนักวิจัยและร่วมใน กระบวนการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ 3. มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหา

3.โครงการฐานวิจัย (Research Based Learning)

นิยามของการจัดการศึกษาแบบRBL

การเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเกี่ยวข้องการทั้งกระบวนการเรียนและการสอน การเรียน นั้นเป็นบทบาทของผู้เรียนส่วนการสอนเป็นบทบาทของผู้สอน การเรียนรู้แบบ RBL เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำ 'การวิจัย'เข้ามาเป็นเครื่องมือของการจัดการเรียนการสอน

เหตุผลของการจัดการศึกษาแบบRBL

รศ.ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ คณบดีคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ 'การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐานว่า 'การจัดการเรียนรู้แบบเดิมนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการใหม่ได้' เมื่อก่อน สถาบันอุดมศึกษาผลิตคนแบบ'จำทำ'เพื่อไปทำงานในระบบราชการ แต่ปัจจุบันการอุดมศึกษาต้องผลิตคน แก้ปัญหาด้วยตัวเองได้สูงไปให้แก่วัยระบบธุรกิจ การเรียนการสอนแบบ'พูดบอกเล่า' ไม่สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการใหม่ของอุดมศึกษาได้อีกต่อไป

ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา อธิการบดีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ 'การศึกษาที่มีการวิจัยเป็นฐาน' ว่าการวิจัยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถสร้างคุณลักษณะหลายอย่างที่การศึกษาต้องการ ได้ การวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐาน ข้อมูลและเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรมได้ ขั้นตอนของการวิจัยไม่ว่าจะเป็นการ

20

เข้าถึงความรู้ การประเมินความเชื่อได้ของความรู้ การตีค่า ความอิสระทางความคิดและเป็นตัวของตัวเองยอม นำมาใช้เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง การสอนแบบ Research-Based Learning ว่า จุดเริ่มต้น ของการสอนแบบ RBL มาจากความสงสัยที่ว่า เป็นไปได้ไหมที่เราจะใช้วิธีการแสวงหาความรู้เป็นวิธีสอน ถ้า การศึกษาต้องการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรองเหตุผลรับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล มีศีลธรรม เสียสละ ซึ่งสอดคล้องคุณธรรมของ นักวิจัยแล้ว ทำไมจึงไม่ใช้การวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอนเสียเลย

ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาแบบ RBL

หลักการที่1.แนวคิดพื้นฐาน เปลี่ยนแนวคิดจาก'เรียนรู้โดยการฟัง/ตอบให้ถูก' เป็น 'การถาม/หาคำตอบเอง'

หลักการที่2.เป้าหมาย เปลี่ยนเป้าหมายจาก'การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้' เป็นการคิด/ค้น/แสวงหา'

หลักการที่3.วิธีสอน เปลี่ยนวิธีสอนจาก' การเรียนรู้โดยการบรรยาย' เป็น 'การให้คำปรึกษา'

หลักการที่ 4. บทบาทผู้สอน เปลี่ยนบทบาทผู้สอนจาก 'การเป็นผู้ปฏิบัติเอง' เป็น 'การจัดการให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทฤษฎีเบื้องหลังการจัดการศึกษาแบบ RBL

การวิจัยเป็นกิจกรรมการแสวงหาความรู้ใหม่ การใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ก็เพื่อต้องการผลจากการวิจัย 2 ประการ คือ

(1) ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของ(ก)การจัดการศึกษาแบบ Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการสัมผัสสิ่งที พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่บุคคลมีอยู่เดิม หรือ(ข)แนวคิดของ Experience Learning ที่ว่า Experience learning takes the student out of the detached role of a vicarious learner and plunges her into the role of participant observer, performer, or even teacher หรือ(ค)แนวคิดของการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ว่า องค์ความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจะมีคุณค่าและถาวรมากกว่าถ้าผู้เรียนเปลี่ยนจากการ เรียนแบบรับ(passive learning)มาเป็นแบบรุก(active learning) 21

(2) ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่การศึกษาต้องการประกอบด้วย การเป็นผู้ใฝ่รู้ การเป็นผู้มีวิธีการแสวงหา ความรู้ การเป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเป็นผู้คิดอย่างอิสระไม่ต้องพึ่งพา การเป็นผู้นำ ตนเองและผู้อื่น อันเป็นคุณลักษณะที่การศึกษาพึงประสงค์

รูปแบบของการจัดการศึกษาแบบ RBL

การจัดการศึกษาแบบ RBL นั้นมีรูปแบบการจัดการศึกษาดังนี้ ก.RBL ที่ใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียน การสอน ประกอบด้วย

- 1) เรียนรู้ผลการวิจัย/ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน
- 2) เรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย/การสังเคราะห์งานการวิจัย ข.RBL ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียน การสอน ประกอบด้วย
 - (3) เรียนรู้วิชาวิจัย/วิธีทำวิจัย
 - (4) เรียนรู้จากการทำวิจัย/รายงานเชิงวิจัย
 - (5) เรียนรู้จากการทำวิจัย/ร่วมทำโครงการวิจัย
 - (6) เรียนรู้จากการทำวิจัย/วิจัยขนาดเล็ก
 - (7) เรียนรู้จากการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

2. เศรษฐกิจพอเพียง (เนื้อพื้นฐานและวิธีการนำไปใช้)

...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความ พอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นอันพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อย สร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่ จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้ แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็

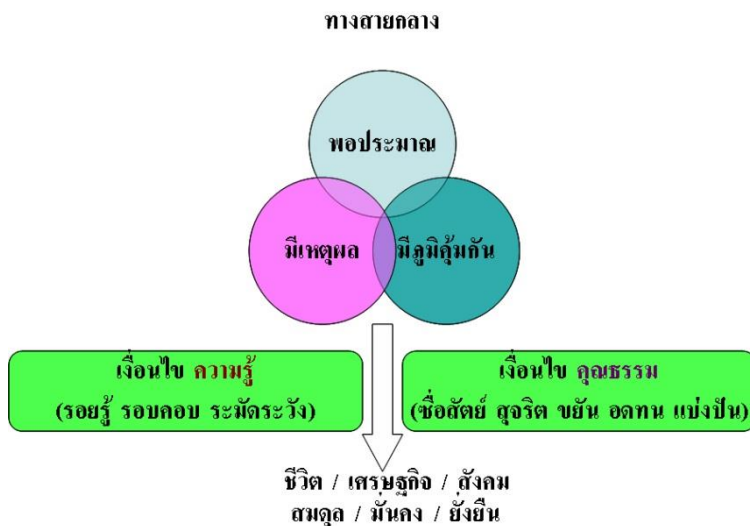
จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด...

— พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา และถูกพูดถึงอย่างชัดเจนในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.

22

2540 เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540 ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความ "พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน" บนเงื่อนไข "ความรู้" และ "คุณธรรม"

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อธิบายถึงการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ว่า เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบละคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไข

23

ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการประกอบการงาน ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม คือ การยึดถือคุณธรรมต่าง ๆ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน ฯลฯ ตลอดเวลาที่ประยุกต์ใช้ปรัชญา

อภิชาัย พันธเสน ผู้อำนวยการสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม ได้จัดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็น "ข้อเสนอในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางของพุทธธรรมอย่างแท้จริง" ทั้งนี้เนื่องจากในพระราชดำรัสหนึ่ง ได้ให้คำอธิบายถึง เศรษฐกิจพอเพียง ว่า "คือความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น"

ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลุกฝัง สร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ความสวยความงาม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต

3. กระบวนการMIO (เนื้อพื้นฐานและวิธีการนำไปใช้)

แนวคิด Mindfulness In Organization เป็นโครงการที่จะสร้างองค์กระต้นแบบขึ้นในสังคม โดยการนำสติ สมาธิ หรือการพัฒนาจิตมาออกแบบและสร้างระบบการทำงานให้เกิดเป็นวิถีปฏิบัติเป็นค่านิยมร่วมหรือวัฒนธรรมในองค์กร

สำหรับระดับของสติอยู่ 3 ความหมาย ระดับแรกคือ สติในฐานะการฝึกปฏิบัติ (Mindfulness as PRACTICES) ระดับถัดมาคือ สติในฐานะที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติหรือเป็นสภาวะจิต (Mindfulness as STATE)

และระดับสุดท้าย สติที่เป็นบุคลิกภาพหรือการที่ได้พัฒนาสติจนกลายเป็นคุณลักษณะทางจิตใจประจำตน (Mindfulness as TRAIT) ซึ่งสติทั้ง 3 ความหมายนี้จำเป็นต้องฝึกอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อใดที่คนฝึกสติถึงขั้น TRAIT แล้ว จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในโลกทั้งที่วุ่นวายและไม่วุ่นวายได้อย่างสงบ เกิดสภาวะจิตใหม่ที่มีคุณภาพขึ้น

ท่ามกลางกระแสการปรับตัวขององค์กร ก็ได้มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร จากเดิมที่เน้นแต่การพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานก็หันมาใช้เครื่องมือใหม่ ๆ อาทิ การประกันคุณภาพ ISO TQM การพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ เป็นต้น ซึ่งก็มีกฎเกณฑ์บางอย่างร่วมกันที่เน้นการพัฒนางานโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการหรือลูกค้า กระบวนการ

24

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการสร้างพลังอำนาจของผู้ปฏิบัติงานซึ่งก็มีบทบาททำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรไปในระดับหนึ่งแต่ก็ยังคงมีอุปสรรคสำคัญคือความรู้สึกเป็นภาระงาน เหนื่อยล้า รู้สึกถูกกดดัน เป็นต้น

ในที่สุดหลาย ๆ องค์กรก็พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญนั้นนอกจากระบบและจะต้องอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงเจตคติภายในตนเองแล้ว การศึกษาวิจัยเรื่ององค์กรก็มีข้อค้นพบสำคัญว่าถ้าคนเรารู้สึกถึงคุณค่าของตนเองและมีความสุขในการทำงานและในองค์กร ไม่ว่าจะตนเองจะอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ จะเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงตนเอง ขณะเดียวกันคุณค่าในตนเองนั้นจะคงอยู่ได้ก็ต้องอาศัยบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร และสภาวะที่ดีขององค์กร อันส่งเสริมและสะท้อนค่านิยมขององค์กรที่ชัดเจน เปรียบดังเก้าอี้ 3 ขา ซึ่งค้ำจุนซึ่งกันและกัน หากขาดตัวใดตัวหนึ่งก็ย่อมที่จะสร้างวัฒนธรรมใหม่ขององค์กรได้ยาก การสร้างความสุขในองค์กรจึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ดังแผนภูมิรูปภาพต่อไปนี้

มันง่ายกว่ามาก ทำให้เรารู้จักปล่อยวาง ที่บ้านมีหลายกระทรวง พุดกันไม่ค่อยรู้เรื่อง จะนั่ง จะไม่ค่อยพุด ให้คนอื่นพุดไป หลังจากจบ MIO ไปแล้วตอนนี้มี 2 อย่างที่ยังทำไม่ได้ ลืมกฎแจกับโทรศัพท์ วิธีแก้คือ บ่นๆกับตัวเอง ลำดับตัวเองใหม่ ปีนี้ต้องรับงานบุคลากรด้วย ให้น้องธรรมาธิการในตะแกรงเดียวกันเลย จะได้ช่วยหัวหน้างานไว้ชั้นหนึ่ง ใช้สถิติระบบงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครู ระวังตัวเอง ถ้าเราแรงไปก็จะหยุด มีงานเร่งด่วนแต่น้องบอลไม่เข้าใจ ต่างคนต่างรีบ เราจะถอยออกมา แล้วเข้าไปพุดอธิบายชี้แจงใหม่อีกครั้ง ลำดับงานใหม่ สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดคือบรรยากาศในการประชุมดีขึ้น มีสติในการพุดและการฟัง คนฟังมากขึ้น คนพุดน้อยลง คนที่มาคุยแรง ๆ ด้วย ก็พอเราหยุด เค้าก็หยุด

ประเภทที่ 2 ได้แก่ บุคคลกร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครูอมรรัตน์ อโณทัย มีการฝึกฝนตนเองโดยภายหลังจากละหมาดตอนหัวค่ำ ก็จะนั่งต่ออีก 5 – 10 นาที ที่บ้านเป็นตึก 4 ชั้น ระยะเวลาที่ได้ฝึกสติสามารถขึ้นลงบันไดได้สบายกว่าเมื่อก่อน เรามีสติ ถ้าเราคิดมากจะทำให้เราหนัก ถ้าเราวาง เราก็จะเบาลง

ครูจิรัชญา ลิมานิ มีการฝึกฝนตนเองโดยภายหลังจากละหมาด 5 หลังละหมาดเสร็จนั่งสมาธิต่อได้อีก 5 นาที กลับจากโรงเรียน ก็สามารถนั่งต่อได้ เหมือนเราได้ทบทวน เรานิ่งขึ้นเยอะ มีการเปลี่ยนแปลง จัดการกับตัวเองได้ ความวุ่นวายลดลง ที่โรงเรียนบางวันเหนื่อยมาก หยุด หายใจเข้า หายใจออก รู้สึกผ่อนคลาย ระวังสติตั้ง เราระลึกได้ คิดอะไรได้อีกเยอะ

ครูชนิษฐา อาษาชำนาญ มีการฝึกฝนตนเองโดยพยายามทำสมาธิก่อนนอน ทำใจให้ว่าง เกิดการเปลี่ยนแปลงหลับได้มากขึ้น นอนได้เร็วขึ้น ตัวเองมีโรคประจำตัว เป็นเบาหวาน พอได้ตื่นเช้า มีเวลาได้ออกกำลังกาย ทำใจกับอะไร เช่น การเบื่อกินยา การกินอาหารที่ไม่มีรสชาติ โรคเกิดจากความเครียดส่วนหนึ่ง ผลสุขภาพดีขึ้น ครอบครัวก็มีความสุขมากขึ้น

2. การทำงานอย่างมีสติในชีวิตประจำวัน (What 5.2)

การนำสติไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สร้างความสัมพันธ์กับเด็ก / ครอบครัว / ทีมงาน / ครอบครัว โดยยกตัวอย่างเรื่องเล่า / เหตุการณ์

คุณครูเนตรชฎารัตน์ พรหมสุทธิ คุณครูประจำสายชั้น ป.1 สอนวิชาวิทยาศาสตร์ เล่าว่าจากการที่เป็นคุณแม่มือใหม่ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงหรืออยู่กับเด็กเล็กตลอดเวลาที่ผ่านมา เมื่อมีลูกทำให้รู้สึกที่มีความเหนื่อยเพิ่มมากขึ้น ในบางครั้งก็จะมีอารมณ์หงุดหงิดเกิดขึ้นบ้างเมื่อลูกร้องไห้

26

เป็นเวลานาน ซึ่งลูกมักจะร้องไห้ในเวลาก่อนเข้านอนในช่วงทารกแรกเกิด จึงทำให้มีการพุดเสียงดังบ้างและทำให้ลูกยิ่งร้องไห้หนักมากขึ้น ตนเองมีอารมณ์หงุดหงิดง่าย พยายามควบคุมสติอารมณ์ของตัวเองไว้ เมื่อเข้ารับการอบรม MIO ทำให้มีสติมากขึ้น ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้นิ่งถึงเหตุผลทำไมลูกจึงร้องไห้ เพราะอาจจะต้องการให้แม่อุ้ม ต้องการความอบอุ่นในช่วงเวลาที่เค้าต้องการจะนอน เริ่มมีสติและมีการปรับตัวเข้าใจในตัวลูกมากขึ้นว่าลูกยังเป็นเด็กทารกไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาพุดได้ จึงต้องอาศัยการร้องไห้ เริ่มใจเย็นมากขึ้น

เวลาถูกร้องไห้ก็จะพยายามโอบกอดและอุ้ม หรือพูดจากับลูกด้วยน้ำเสียงที่อบอุ่น ทำให้ลูกนอนหลับง่ายขึ้นกว่าเดิม เลยทำให้รู้สึกว่ามีความสุขสบายใจมากขึ้นเมื่อเห็นลูกอารมณ์ดี

ครูฉวีวรรณ ฮะฮุรา เล่าว่า ก่อนหน้านี้ไม่ได้รู้จัก MIO แต่ใช้การเตือนสติตนเองให้มีสติ ควบคุมสติ และคิดในทางบวก มีการนั่งสมาธิบ้างบางโอกาส แต่ไม่ได้สังเกตลมหายใจ หรือตั้งเวลาในการนั่งสมาธิ ก่อนนำ MIO มาใช้กับนักเรียน นักเรียนจะไม่ค่อยยับยั้งชั่งใจ เวลามีปัญหาชอบใช้อารมณ์ ทะเลาะ และถึงขั้นชกต่อยกัน หลังใช้ MIO นักเรียนมีจิตใจที่สงบขึ้น ยับยั้งชั่งใจ การทะเลาะกันน้อยลง ใช้ MIO กับเด็ก มีผลดีคือครูพูดจาไพเราะขึ้น นักเรียนไม่เครียด สนใจการเรียนมากขึ้น นำ MIO มาใช้กับตนเองโดย นำมาควบคุมอารมณ์ มีสติในการทำงาน เช่น มีการวางแผน ลำดับขั้นตอนในการทำงาน การพูดกับคนในครอบครัว คิดก่อนพูดเสมอ ใช้ MIO กับเพื่อนร่วมงานโดย ไม่ใช้อารมณ์รุนแรงในการพูด เมื่อมีงานเร่งด่วน จะปลอบตัวเองโดยการให้รีบทำงานให้เสร็จ ลำดับความสำคัญของงาน พูดและให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานเสมอ

3. การสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีสติ (what 5.3)

การสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีสติในองค์กร จากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในองค์กร พบว่าบุคลากรในองค์กรมีการสื่อสารไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจากเรื่องเล่าของบุคลากรหลายท่าน เช่น ครูละออง ประชาเรืองฤทธิ์ เล่าว่า ได้นำ MIO มาให้เด็กนั่งสมาธิก่อนเรียน ส่วนครูนั่งรวบรวมสมาธิไปพร้อมกับนักเรียนเพื่อเป็นการเรียกสติ สร้างสมาธิ ทำจิตใจให้สบาย นักเรียนมีความพร้อมในการเรียน ครูมีความพร้อมในการสอน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กับเพื่อนร่วมงานตนเองรู้จักระงับอารมณ์ ضبطภาพหน้าทีตนเอง พูดเชิงบวก สร้างกำลังใจให้แก่กัน ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น อยู่ด้วยกันอย่างสันติสำหรับในครอบครัวนั้นจะนำมาใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น ก่อนนอน นั่งสมาธิก่อนออกจากบ้าน เพื่อเป็นการรวบรวมสติ ยับยั้งความประมาท สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเข้าใจซึ่งกันและกัน ครูประไพ คงยอด หลังใช้ MIO เด็กมีสมาธิ ตั้งใจเรียน และส่วนตัวสามารถควบคุมสติตัวเองได้มากขึ้น พูดเชิงบวกกับเพื่อนครูและนักเรียนเสมอ นำการใช้ MIO มาใช้กับตัวเองและครอบครัว ใช้สติพูดคุยกันมากขึ้น ทำให้มีสมาธิและสงบมากขึ้น

4. การประชุมทีมและหน่วยงานด้านสติสนทนา (what 5.4)

การประชุมในวง PLC ก่อนนำ MIO เข้ามาในองค์กร เป็นบรรยากาศของการได้เถียง บรรยากาศของการเอาชนะ ผู้พูดมากกว่าผู้ฟัง หรือเลือกที่จะไม่พูดเพราะกลัวเพื่อนโกรธ บางครั้งก็พูดออกนอกประเด็น เป้าหมายของการประชุมไม่ได้ผลตามที่วางไว้ เอาปัญหามาเป็นประเด็นในการพูด โทษกันไปโทษกันมา ไม่ได้หาทางออกและการแก้ไขในเชิงบวก 27

ภายหลังที่นำ MIO เข้ามา มีการสร้างกติกา ในการทำวง PLC ทำสมาธิและใช้สติสนทนา กำหนดประเด็นชัดเจน AAR หลังจากการทำวง บันทึกผลใน CQI เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนของวง PLC ทุกคนมีสติในการพูด มีสติในการฟัง มีบรรยากาศของการแลกเปลี่ยน นำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การแก้ปัญหาและการพัฒนา

5. การประชุมทีมข้ามสายงาน แบบ Dialogue และ Creative Discussion ด้วยสติสนทนา (what 5.5)

โรงเรียนอนุบาลสตูลมีการบริหารจัดการขับเคลื่อนโดยใช้การสื่อสารเป็นหลัก ด้วยการประชุมหลายทีม เช่น การประชุมทีมบริหาร การประชุมทีมสายชั้น การประชุมกลุ่มสาระ การประชุมกลุ่มงาน ซึ่งรูปแบบการประชุมในแต่ละการประชุมมีการทำสมาธิก่อนและหลังการประชุม ใช้กติกาการประชุม เปิดเสียงระฆังสติตลอดการประชุม ซึ่งได้กำหนดปฏิทินการประชุมดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 การประชุมสายชั้น (Dialogue)

สัปดาห์ที่ 2 การประชุมกลุ่มสาระ (Dialogue)

สัปดาห์ที่ 3 การประชุมสายชั้น (Creative Discussion)

สัปดาห์ที่ 4 การประชุมกลุ่มสาระ (Creative Discussion)

ซึ่งในการประชุมแต่ละทีมขับเคลื่อนด้วยวง PLC ทั้งนี้ในการฝึก FA และ Note ได้รับการฝึกจากผู้มีประสบการณ์จากทีมสกว. มูลนิธิสดศรี ขยายผลฝึกหัวหน้าสายชั้นเป็น FA และเลขาสายชั้น เป็น Note เกิดองค์ความรู้ใหม่ เช่น รูปแบบการประชุมผู้ปกครอง ทำให้มีการประชุมผู้ปกครองรูปแบบใหม่ที่สร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิจัย 10 ขั้นตอนที่ประสบความสำเร็จเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ให้ครูเป็นแนวทางในการไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเกิดองค์ความรู้ใหม่ให้ครูเป็นแนวทางการดูแลนักเรียน ฯลฯ

ตัวชี้วัดความสำเร็จด้านผลลัพธ์

1. นำตัวชี้วัดด้าน out come มาเป็นตัวตั้ง (What)

- ร้อยละของบุคลากรที่ใช้สติในการทำงาน

- ร้อยละของบุคลากรที่นำสติไปใช้ในชีวิต

- สัดส่วนของทีม/หน่วยงานย่อยที่มีการใช้สติในการสื่อสาร

- สัดส่วนของทีม/หน่วยงานย่อยที่มีการประชุมด้วยสติสนทนา

- สัดส่วนที่ทีมข้ามสายงานที่ประชุมแบบ Dialogue และ Creative Discussion ด้วยสติสนทนา

- สัดส่วนของการประชุมคณะกรรมการบริหารที่มีการใช้ Dialogue และ Creative Discussion ด้วยสติสนทนา

2. นำวิธีปฏิบัติขององค์กร (จากการประเมินตามหัวข้อ 5.1) (How1)

2.1 การวางแผนและการปฏิบัติ

- ครูฝึกสมาธิร่วมกับนักเรียนในชั่วโมงแรกและชั่วโมงสุดท้ายของแต่ละวัน 28

- ระหว่างวันแล้วแต่ครูแต่ละคนจะพิจารณาตามความเหมาะสม

- การฝึกสมาธิร่วมกับนักเรียนในช่วงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของสายชั้นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 1 ชั่วโมง

- ครูทุกคนใช้คำกล่าวนำการทำสมาธิตามรูปแบบที่เรียนรู้จาก MIO

- มีการทำสมาธิก่อนและหลังการประชุมในทุกระดับการประชุม (ระดับโรงเรียน ระดับสายชั้น ระดับกลุ่มสาระ ฯลฯ)

- ในส่วนของแต่ละบุคคลมีการฝึกด้วยตนเองที่บ้าน โดยไม่มีข้อตกลงในองค์กร

2.2 การประเมินทบทวนการปฏิบัติ

- จัดกิจกรรมทบทวนการก้าวเดินของ MIO ครบรอบ 1 ปีการศึกษา ว่ามีผลต่อเรื่องส่วนตัว งาน และองค์กรอย่างไร
- การประชุมสายชั้น / การประชุมกลุ่มย่อยมีการสะท้อนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของครู
- การจัดอบรม MIO ให้ครูที่ย้ายเข้ามาใหม่
- การทำสมาธิพร้อมกันทั้งสายชั้นในเช้าวันจันทร์และเย็นวันศุกร์
- การบรรจุเรื่องการทำสมาธิก่อนสอบลงในตารางสอบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทั้งโรงเรียน

2.3 การพัฒนาต่อเนื่อง

- วง PLC การประชุมสายชั้น / การประชุมกลุ่มย่อยมีการสะท้อนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของตนเองและเพื่อนร่วมงาน

2.4 การวางแผนการพัฒนา

- การจัดอบรม MIO ให้ครูที่ย้ายเข้ามาใหม่
- การทำสมาธิพร้อมกันทั้งสายชั้นในเช้าวันจันทร์และเย็นวันศุกร์
- การบรรจุเรื่องการทำสมาธิก่อนสอบลงในตารางสอบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทั้งโรงเรียน
- สะท้อนกิจกรรม MIO ในวาระการทำวง PLC (ทำให้ระดับ 4 มีคุณภาพสมบูรณ์ขึ้น)
- นำ MIO ไปบูรณาการกับหลักสูตรอื่น เช่น การประชุมผู้ปกครอง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3 นำผลการทำ PLC (เรื่องเล่าเจ้าพลัง) ของแต่ละคน แต่ละวงมาสังเคราะห์แก่นความรู้ (How2)

3.2 บริบทเดิมของครูแต่ละคนก่อนรับ MIO

ครูร้อยละ 60 ใจร้อน หงุดหงิด ขี้บ่น พุดเสียงดัง พุดมากกว่าฟัง โมโหง่าย ขี้ลืม ย้ำคิดย้ำทำ เอาแต่ใจตัวเอง ถ้าผิดหวังจะทำใจไม่ได้ มีความคาดหวังกับคนรอบข้างสูง ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ มีความเครียด ความกังวล ความวุ่นวายใจ ความอึดอัดคับข้องใจ ยากที่จะบังคับจิตใจไม่ให้พุ่งชนไปกับอารมณ์ ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ใช้ความรู้สึกมากกว่าเหตุผลในการตัดสินใจ ขาดความยับยั้งชั่งใจ การสื่อสารมีทั้งทางบวกและทางลบ 29

3.3 การพัฒนาสมาธิของตนเองเพิ่มเติม (นอกจากที่ทำพร้อมๆกับนักเรียนในชั่วโมงแรกและชั่วโมงสุดท้ายของแต่ละวัน)

- ครูที่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 90 มีการทำสมาธิหลังจากการทำละหมาด
- ครูที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 60 มีการทำสมาธิก่อนนอน
- ครูที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 50 มีการทำสมาธิหลังตื่นนอน

3.4 ผลที่ไปสัมพันธ์กับครอบครัว

สัมพันธ์ภาพในครอบครัวดีขึ้น เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น ลดความขัดแย้งในครอบครัว ยอมรับในพัฒนาการของลูกได้มากขึ้น ปล่อยวางได้มากขึ้น พุดคุยกันด้วยเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์

3.5 ผลที่ไปสัมพันธ์กับเพื่อนครู และผู้ปกครอง

- ใช้สติ ใช้เหตุผลในการพุดคุยกันมากขึ้น
- ยอมรับในความแตกต่าง

- มีความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น

- มีการสื่อสารทางบวก

บรรยากาศในการประชุมผู้ปกครอง ที่ประชุมใหญ่ผู้ปกครองประมาณ 800 คน เงียบ เป็นบรรยากาศในการฟัง และผ่อนคลาย มีความเป็นกันเอง บรรยากาศในที่ประชุมในห้องเรียนมีความเป็นกัลยาณมิตร ใช้สติสนทนาในการประชุม รับฟัง ใช้เหตุผล เป็นบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริง ผู้ปกครองกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและเปิดเผยข้อมูลของลูกมากขึ้น เป็นบรรยากาศของการเอื้ออาทร อบอุ่น ร่วมไม้ร่วมมือ

3.6 ผลที่ไปสัมพันธ์กับนักเรียน

ให้ความรักความเมตตาต่อศิษย์ ใช้เหตุผลในการพูดคุย เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ระวังอารมณ์ รับฟังมากขึ้น ใช้การสื่อสารทางบวก จัดการชั้นเรียนโดยการนั่งสมาธิก่อนเรียนและหากเกิดความวุ่นวายระหว่างเรียนมองศิษย์ด้วยความเป็นลูกมากขึ้น ทำให้ดูเป็นแบบอย่างมากขึ้น โอบกอดด้วยความรัก สื่อสารสัมผัสตลอดช่วงว่างระหว่างครูกับนักเรียน หาวิธีการแก้ปัญหามากกว่าหาต้นเหตุของความผิดพลาด นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนมากขึ้น

4 ปัจจัยความสำเร็จ (Why)

- สิ่งที่มีผลมาจากระบบอื่นที่เกี่ยวข้อง (ระบบนำองค์กร ระบบแผน ระบบบริหาร ระบบการพัฒนาบุคลากร) ผู้บริหารมีความตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กร ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาคุณภาพของงาน

- เตรียมทีมประสานงานในองค์กรไปรับการเรียนรู้

- มีการประชุมชี้แจงกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รับทราบถึงการนำโปรแกรม MIO เข้ามาในองค์กร

- ให้โครงการต่าง ๆ ให้มีการประเมินด้านความสุขในการทำโครงการนั้น ๆ เป็นตัวชี้วัดหนึ่ง 30

- ผู้ร่วมงานบางส่วน มีความคิดในการมองงานแยกส่วน ผู้บริหารได้ให้แนวคิดใหม่ MIO เป็นเครื่องมือประสานที่ ทำให้คุณภาพงานและคุณภาพชีวิตพัฒนาไปด้วยกัน

- การสร้างวิถีและวัฒนธรรมองค์กรด้วยเครื่องมือ MIO จะต้องนำมาบูรณาการกับงานประจำ

- สื่อสารด้วยวาจาในการประชุมกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองนักเรียน

- ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค ในการสื่อสารเรื่องราวของMIO ในวงครู และครูประจำชั้นสื่อสารกับผู้ปกครอง

- นำ MIO ไปสื่อสารกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวิถียุทธ โรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ โรงเรียนเครือข่ายวิจัยหลายหน่วยงานมีความสนใจ

- ส่งเสริมให้ครูทำวง PLC ในเรื่อง MIO เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

- นำเสนอกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตนที่บ้านในเรื่องการฝึกสติ สมาธิ

- ปรับรูปแบบการประชุม เน้นการใช้สติสนทนาในการประชุม Dialogue และ Creative Discussion

- เน้นการสื่อสารที่เป็นสองทางมากขึ้น

- มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงกัลยาณมิตร

ปัจจัยความสำเร็จ

เริ่มจากปัจจัยภายใน ผู้นำองค์กรเป็นบุคคลต้นแบบสร้างคุณค่าในตนเอง สร้างทีมที่เข้มแข็ง เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ มีการสื่อสารกับครูและบุคลากรเรื่องการพัฒนาจิตเป็นคุณค่าสำคัญของทุกคนในองค์กร ผลักดันและสนับสนุนให้ MIO เกิดขึ้นจริง โดยการจัดอบรมให้ความรู้สื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจในทิศทางเดียวกัน โรงเรียนได้ประกาศให้การพัฒนาจิตเป็นนโยบายขององค์กร มีการทบทวนทิศทางการก้าวเดินเมื่อครบรอบ 1 ปี บรรจุหลักสูตรการสร้างสุขด้วยสติในองค์กรลงในแผนการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ มีการอบรมบุคลากรทั้งองค์กรให้เกิดทักษะพื้นฐาน มีการกำหนดการทำสมาธิก่อนและหลังการประชุม ใช้กติกาการประชุม การสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีสติ ติดตั้งระฆังสติในเสียงตามสายเป็นเครื่องมือช่วยเตือนสติระหว่างวัน สังคมพหุวัฒนธรรมไม่เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรม บุคลากรที่นับถือศาสนาอิสลามนำไปบูรณาการปฏิบัติกับการทำละหมาดได้จริง มีโครงการสนับสนุนการดำเนินงาน MIO

ปัจจัยภายนอก ที่มาจากตัวโครงการ และทีมพี่เลี้ยงที่ดูแลโรงเรียน ทำให้การขับเคลื่อนเป็นรูปธรรม เช่น การสนับสนุนวิทยากรในการจัดการอบรมหลักสูตรสร้างสุขด้วยสติในองค์กรให้กับครูทั้งโรงเรียน สร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร ทีมสื่อของโครงการลงมาถ่ายทำบุคคลต้นแบบและองค์กรต้นแบบ ทำให้โรงเรียนสามารถนำไปเป็นสื่อ ในการสื่อสารกับบุคคลอื่นให้เข้าใจได้โดยง่าย ขณะเดียวกันเป็นการสร้างความตระหนักให้องค์กรต้องขับเคลื่อน MIO ให้เป็นรูปธรรม ทีมพี่เลี้ยงที่ดูแลโรงเรียนลงเยี่ยมเสริมพลัง ทำให้ทีมมีความเชื่อมั่น มีกำลังใจ และได้รับคำปรึกษาแนะนำ เป็นตัวกระตุ้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่รู้สึกลดเดียว ในส่วนของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโครงการที่เปิดโอกาสให้แต่ละองค์กรได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำประสบการณ์มา

พัฒนาองค์กรของตนเอง เห็นเส้นทางการพัฒนาในทุกครั้งที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนสามารถนำมาพัฒนากิจกรรมของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ โรงเรียนได้พัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และหน่วยงานภายนอกหลายองค์กร เช่น มูลนิธิสดศรี มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นปัจจัยสำคัญให้การขับเคลื่อนวง PLC เป็นวงที่มีคุณภาพ เนื่องจากมีทีมพี่เลี้ยงขององค์กรเหล่านั้น ให้การสนับสนุนในการฝึก FA และ Note ประกอบกับโรงเรียนอนุบาลสตูลเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน และเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จึงมีองค์กรต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงานและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โรงเรียนจึงได้สื่อสารให้ทุกองค์กรที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เข้าใจวิธีการปฏิบัติการสร้างสุขด้วยสติในองค์กร เป็นปัจจัยหนึ่งในการสนับสนุนความยั่งยืนของวิธีการสร้างสุขด้วยสติในองค์กร

“ถ้าเรายืนยันและทำต่อเนื่อง เท่ากับมันถูกประยุกต์ใช้ ณ วันที่ที่เราทำแล้วหยุดๆ ก็เท่ากับเราทำให้พลังหายไปเองโทษใครไม่ได้ ถ้าเดินต่อ เห็นความรู้ต่อ ทำให้มันสวิง ทำให้มันเคลื่อนไหว มันก็เดินต่อได้ อาจยกระดับสู่กลไก หากคนที่มีสิทธิมีเสียงมี power มาคุยเรื่องการศึกษา เรื่องวิธีการ ข้อจำกัด นี่ก็อาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างพลังให้การเดินต่อเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเฉพาะเพียงคนในพื้นที่อาจทำอะไรได้ไม่มาก แต่ถ้าเอาคนที่มีพลัง เสียงดัง อาจทำให้ส่งผลกระทบได้มากกว่า อย่างน้อยก็น่าจะได้ทิศทางที่เป็นความรู้เพื่อการเดินในอนาคต”

สมพงษ์ หลีเคราะห์

ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล

บทที่ 3

เทคนิคและเครื่องมือของการเป็นครูนักจัดกระบวนการ

Professional Learning Community

The Beginnings of Professional Learning Community

During the eighties, Rosenholtz (1989) brought teachers' workplace factors into the discussion of teaching quality, maintaining that teachers who felt supported in their own ongoing learning and classroom practice were more committed and effective than those who did not receive such confirmation. Support by means of teacher networks, cooperation among colleagues, and expanded professional roles increased teacher efficacy in meeting students' needs. Further, Rosenholtz found that teachers with a high sense of their own efficacy were more likely to adopt new classroom behaviors and also more likely to stay in the profession.

McLaughlin and Talbert (1993) confirmed Rosenholtz's findings, suggesting that when teachers had opportunities for collaborative inquiry and the learning related to it, they were able to develop and share a body of wisdom gleaned from their experience. Adding to the discussion, Darling-Hammond (1996) cited shared decision making as a factor in curriculum reform and the transformation of teaching roles in some schools. In such schools, structured time is provided for teachers to work together in planning instruction, observing each other's classrooms, and sharing feedback. These and other attributes characterize professional learning communities.

Attributes of Professional Learning Communities

The literature on professional learning communities repeatedly gives attention to five attributes of such organizational arrangements:

1. supportive and shared leadership,
2. collective creativity,
3. shared values and vision,
4. supportive conditions
5. shared personal practice.

การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 34

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือ การรวมตัว รวบรวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ Sergiovanni (1994) ได้กล่าวว่า PLC เป็นสถานที่สำหรับ “ปฏิสัมพันธ์” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียน ในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน หรืองานวิชาการ โรงเรียน ซึ่ง Hord (1997) มองในมุมมองเดียวกัน โดยมองการ รวมตัวกันดังกล่าว มีนัยยะแสดงถึงการเป็นผู้นำร่วมกันของ ครู หรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ประธาน” ในการ

เปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2555) การมีคุณค่าร่วม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปถึงการเรียนรู้ร่วมกันและการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือน แรงผลักดัน โดยอาศัยความต้องการและความสนใจของ สมาชิกใน PLC เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ผู้มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก (Senge, 1990) การพัฒนา วิชาชีพให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์” (วิจารณ์ พานิช, 2555) โดยมองว่าเป็น “ศิษย์ของเรา” มากกว่ามองว่า “ศิษย์ของฉัน”และการ เปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจาก “การเรียนรู้ ของครู” เป็นตัวตั้งต้น เรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อผู้เรียน เป็นสำคัญ

ความสำคัญของ PLC จากผลการวิจัยโดยตรงของที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้าง ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้างซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอนพบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอนกล่าวคือลดความรู้สึกลดเดี๋ยวงานสอนของคุณ เพิ่มความรู้สึผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น

ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียนพบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียนกล่าวคือสามารถลดอัตราการตกชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง

กลยุทธ์ในการจัดการและใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1. เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่ายๆ (Take a baby steps) โดยเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมาย อภิปราย สะท้อนผล แลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ เพื่อกำหนดว่า จะดำเนินการอย่างไร โดยพิจารณาและสะท้อนผลในประเด็นต่อไปนี้

1.1. หลักการอะไรที่จะสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ

1.2 เราจะเริ่มต้นความรู้ใหม่อย่างไร

1.3 การออกแบบอะไรที่พวกเราควรใช้ในการตรวจสอบหลักฐานของการเรียนรู้ที่สำคัญ 35

2. การวางแผนด้วยความร่วมมือ (Plan Cooperatively) สมาชิกของกลุ่มกำหนดสารสนเทศที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

3. การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง (Set high expectations) และวิเคราะห์การสอนสืบเสาะหาวิธีการที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

3.1 ทดสอบข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการสอนหลังจากได้มีการจัดเตรียมต้นแบบที่เป็นการวางแผนระยะยาว (Long-term)

3.2 จัดให้มีช่วงเวลาของการชี้แนะ โดยเน้นการนำไปใช้ในชั้นเรียน 3.3 ให้เวลาสำหรับครูที่มีความยุ่งยากในการสังเกตการณ์ปฏิบัติในชั้นเรียนของครูที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างประสบผลสำเร็จ

4. เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ (Start small) เริ่มต้นจากการใช้กลุ่มเล็กๆ ก่อน แล้วค่อยปรับขยาย

5. ศึกษาและใช้ข้อมูล (Study and use the data) ตรวจสอบผลการนำไปใช้และการสะท้อนผลเพื่อนำมา กำหนดว่า แผนไหน ควรใช้ต่อไป/แผนไหนควรปรับปรุงหรือยกเลิก
6. วางแผนเพื่อความสำเร็จ (Plan for success) เรียนรู้จากอดีต ปรับปรุงหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่สำเร็จ และทำต่อไป ความสำเร็จในอนาคต หรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับเจตคติและพฤติกรรมของครู
7. นำสู่สาธารณะ (Go public) แผนไหนที่สำเร็จก็จะมีครูเชิญชวนให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ยกย่องและ แลกเปลี่ยนความสำเร็จ

8. ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมอง (Exercise the body & nourish the brain) จัดกิจกรรมที่ได้มีการ เคลื่อนไหวและ เตรียมครูที่ทำงานสำเร็จของแต่ละกลุ่มโดยมีการจัดอาหาร เครื่องดื่มที่มีประโยชน์

ตัวอย่างการตั้งวง PLC โรงเรียนอนุบาลสตูล

เดิมการ PLC โรงเรียนโรงเรียนอนุบาลสตูล ส่วนกลาง คือ“ฝ่ายโครงการที่รับผิดชอบ โครงการดูแลระบบ นักเรียน” จะมีการประชุมผู้ปกครองเดือนละครั้ง จะมีการออกแบบกำหนดการร่วมในเวที มีการกำหนดฟอร์ม ให้แต่ละสายชั้นปฏิบัติตาม

ต่อมาปี 2559 มีการปรับการกำหนดรูปแบบการ PLC จากส่วนกลาง โดยการเปิดวงคุยให้แต่ละสายชั้น หา รูปแบบการประเด็น กำหนดความเห็น หาข้อสรุป โดยการออกแบบในแต่ละชั้นเรียน 36

แล้วนำเสนอในวงประชุมอีกครั้ง เพื่อเป็นการคัดกรองรูปแบบการประชุมที่หลากหลาย เมื่อดำเนินการตามแผน แล้ว แต่ละสายชั้น มีการรายงานเป็นเอกสาร

การดำเนินการ PLC ที่ผ่านมาในรูปแบบใหม่ ทำให้เห็นวิธีการใหม่ในการประชุม เช่นแบบเดิมที่จำกัดกรอบ แบบนี้สามารถออกแบบตามความ ต้องการของแต่ละสายชั้น ตรงปัญหา ้วย สอดคล้องกับการ classroom meeting และเป็นช่องทางการสื่อสาร ที่ชัดเจน ตรงประเด็นมากขึ้น

นอกจากนี้ ทางโรงเรียนอนุบาลสตูล หลังจากที่โรงเรียนได้นำหลักสูตรสร้างสุขด้วยสติในองค์กร มาสื่อสารและ ให้ความรู้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน ทำให้ครูและบุคลากรนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน กับครอบครัว กับ ลูกศิษย์ กับการทำงาน และการอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานแล้ว ได้บูรณาการขับเคลื่อนการประชุมด้วยวง PLC โดยใช้ MIOประกอบด้วย

ขยายผลสู่ทีมนำ
อบรมหัวหน้างาน/หัวหน้าสายชั้น

รับรู้ร่วมกันทั้งองค์กร

เทคนิคประกอบสำหรับการทำวง PLC

ลำดับต่อไปจะได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้ คือ

1. **คุณอำนวย FT. คุณสำรอง (ซีไอ) Co.FT.** หรือวิทยากรกระบวนการ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้วงประชุมดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์ มีผู้ช่วยในการขับเคลื่อนวง โดยวิทยากรหลักจะเป็นคนนำวง ใช้เทคนิคการพูด การสื่อสารผ่านเครื่องมือ และกระบวนการสติสมานิติประกอบ (MIO)

2. **คุณลิขิต Note taker** ทำหน้าที่จับประเด็นการเรียนรู้ บันทึก วาด เขียนสื่อสารแก่ผู้เข้าร่วม อาจมีชาร์ท หรือบอร์ดเขียนสื่อสาร

3. **คุณเร้าพลัง (สร้าง เร้าพลัง) Empowerment.** การเร้าพลังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน โดยใช้เทคนิคการใช้เรื่องเล่า (Story telling) โดยมีแนวคำถามสำหรับการใช้เทคนิคเรื่องเล่าสร้างพลัง โดยมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. เมื่อไหร่ (เรื่องที่ท่านกำลังจะเล่าที่นี้เกิดขึ้นเมื่อไหร่)
2. ที่ไหน (เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน)
3. ใคร (เรื่องนี้เกิดขึ้นระหว่างใครกับใคร)
4. อะไร (ท่านทำอะไร)
5. การโต้ตอบ (มีการโต้ตอบอย่างไร)
6. ความรู้สึก (ท่านมีความรู้สึกอย่างไร)
7. การกระทำ (ท่านมีกระบวนการอย่างไรบ้าง)
8. ผลลัพธ์ (ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร)
9. การเปลี่ยนแปลง (เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร)

บทที่ 4

โครงงานฐานวิจัย

4.1. โครงงานฐานวิจัยปฐมวัย

ต้นทุนที่เป็นองค์ความรู้เดิมจากโครงการวิจัย “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอนุบาลนูนูล อิสลาม (บ้านลาหงา) หมู่ที่ 6 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล” ซึ่งมีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้กับเด็กระดับปฐมวัย จากผลการวิจัยสรุปเป็นกระบวนการดังนี้

มีการกำหนดเรื่องคือหน่วยการเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้แล้ว ซึ่งก่อนที่จะออกศึกษานอกสถานที่ก็จะต้องร่วมกัน สร้างข้อตกลง

ข้อที่ 1 เริ่มพาเด็กออกนอกสถานที่

ข้อที่ 2 แล้วกลับมาจัดกิจกรรมในห้องเรียนในเรื่องราวต่างๆที่ได้พบเจอ

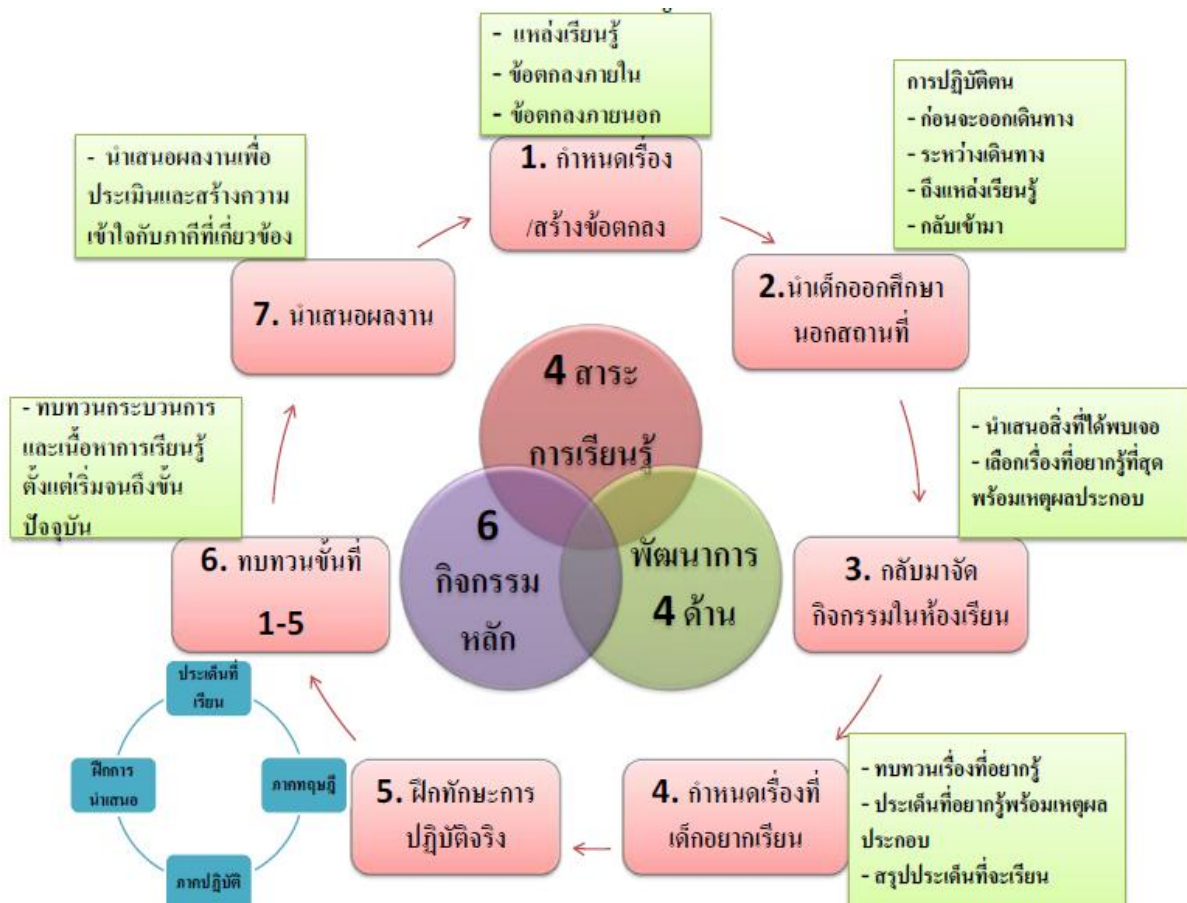
ข้อที่ 3 แล้วมากำหนดเนื้อหาที่เด็กอยากเรียนรู้มากที่สุด

ข้อที่ 4 จากความรู้นำมาซึ่งฝึกการปฏิบัติจริง

ข้อที่ 5 ให้ทบทวนการเรียนรู้จากข้อที่ 1-4

ข้อที่ 6 นำเสนอเรื่องราวการเรียนรู้จากเริ่มแรก

ซึ่งเรียกว่า กระบวนการ 7 ขั้นตอน เมื่อเด็กได้นำเสนอเรื่องราวการเรียนรู้แล้วในข้อที่ 6 ก็จะกลับมากำหนดเรื่อง และสร้างข้อตกลงใหม่เพื่อที่จะเรียนรู้เรื่องต่อไป

จากกระบวนการ 7 ขั้นตอนที่เป็นองค์ความรู้มาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอนุบาลนุรุลอิสลาม เมื่อนำมาจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กแล้วทำให้ค้นพบความรู้ใหม่และสามารถที่จะปรับปรุงเพื่อให้พัฒนาขึ้นได้อีก ดังรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเรื่องและสร้างข้อตกลง

หน่วยการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ซึ่งมีอยู่แล้วโดยที่ครูได้คัดเลือกจากที่ได้ศึกษาและสำรวจในชุมชน แต่เมื่อมีเด็กที่เข้ามาใหม่ในเทอมแรกก็ต้องปรับไปตามสถานการณ์ เนื่องจากเด็กใหม่ยังติดพ่อแม่ พี่น้อง ยังร้องไห้ กระจกมอง ซึ่งไม่สามารถคุยอะไรได้เยอะและพาออกข้างนอกยังไม่ได้ ดังนั้นครูต้องจัดกระบวนการที่จะให้เด็กหยุดร้องไห้ โดยเริ่มจากสิ่งเล็กๆที่อยู่ใกล้ตัว

1. รู้จักกับของเครื่องใช้ประจำตัวเด็ก เช่น ที่นอน รองเท้า แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ผ้าขนหนู โดยการแทนสัญลักษณ์เป็นรูปภาพตามที่ตัวเองชอบ เช่น สัตว์ ผลไม้

2. การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำ

3. ทำความรู้จักและทำความคุ้นเคยกับเพื่อน กับครู

4. สร้างข้อตกลง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.1 ข้อตกลงภายในสถานศึกษา

1.1.1 ในห้องเรียน

1.1.2 การจัดเก็บเครื่องใช้ส่วนตัว รองเท้า-ผ้าเช็ดหน้า-แปรงสีฟัน-ผ้าขนหนู-ที่นอน

1.1.3 การเล่นของเล่น

1.1.4 การเข้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้า-เข้าห้องเรียน

1.1.5 การดื่มน้ำ-รับประทานอาหาร

1.2 ข้อตกลงข้างนอกสถานศึกษา

1.2.1 การเตรียมตัวก่อนออกศึกษา (ใส่รองเท้า ใส่ผ้าคลุมหัว)

1.2.2 การตั้งแถวก่อนเดิน (ทำยี่น ผู้หญิง ผู้ชาย)

1.2.3 ข้อปฏิบัติตนขณะที่เดินศึกษา

1.2.3.1 ด้านความปลอดภัย

1.2.3.2 ด้านมารยาท

1.2.3.3 ด้านจริยธรรม

1.2.3.4 ด้านคุณธรรม

1.2.3.5 ด้านความรู้

1.2.4 เมื่อกลับเข้ามายังสถานศึกษา

1.2.4.1 ด้านความสะอาด

ขั้นที่ 2 นำเด็กออกศึกษานอกสถานที่

- ในการนำเด็กออกศึกษานอกสถานที่นั้นจะต้องทบทวนข้อตกลงก่อนจะออกไปศึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตอกย้ำ และเพิ่มความมั่นใจให้กับครูในการพาเด็กออก สิ่งที่ต้องดูแลคือการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกัน ทำได้หรือไม่ เพราะอะไร จะต้องแก้ไขหรือปรับปรุงเพิ่มเติม ตรงไหนบ้าง อย่างไร 41

- ครูจะต้องคอยเตือนทุกๆ เรื่องราวขณะที่พาเดิน และต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และคอยกระตุ้นให้เด็ก ได้ฝึกสังเกต ตั้งคำถามนำ ชวนคุย ตลอดจนเส้นทาง

ขั้นที่ 3 กลับมาจัดกิจกรรมในห้องเรียน

- เมื่อกลับเข้ามายังสถานศึกษาก็ต้องกระตุ้นว่าจะต้องทำอะไรก่อนและหลัง แล้วมาเริ่มที่จัดกระบวนการให้เด็ก ได้ทบทวนว่าไปที่ไหนมาบ้าง เป็นอย่างไรกันบ้าง เจออะไรบ้าง โดยที่ครูกระตุ้นให้เด็กได้พูดทีละคน พร้อมกันนี้ ครูก็ต้องใช้สื่อวาดเป็นรูปภาพวาดลงในกระดาษชาร์ตเพื่อให้เด็กได้ดู ได้เห็นในสิ่งที่เขาได้บอกกัน หลังจากนั้น ครูก็มาจัดกระบวนการให้เด็กได้เลือกเรื่องที่เขาได้ไปพบเห็นมาให้เหลือเพียง 1 เรื่องที่อยากเรียน อยากรู้ มากที่สุด เพราะสาเหตุอะไร

ขั้นที่ 4 กำหนดเรื่องที่เด็กอยากเรียน

- ให้เด็กได้ทบทวนจากการออกไปศึกษานอกสถานที่มาและกลับมาจัดกระบวนการเรียนรู้ในห้องแล้วได้เลือกเรื่อง มาเพียง 1 เรื่อง

- หลังจากที่เด็กได้เรื่องเพียง 1 เรื่องที่อยากจะทำแล้วก็มาแตกรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆว่ามีประเด็น อะไรบ้างที่อยากรู้ ซึ่งในขั้นนี้ครูก็ต้องกระตุ้นโดยคำถามที่อยากรู้ จะรู้ทำไม ทำไมต้องรู้ ใครรู้บ้าง ซึ่งความอยากรู้ของเด็กอาจจะไม่ครอบคลุม ครูก็ต้องเพิ่มเติมรายละเอียดถึงเรื่องที่ต้องต้องเรียนรู้เสริมเข้าไปอีกเพื่อให้ สมบูรณ์มากที่สุด แล้วก็มาเขียนเป็นแผนการเรียนว่าจะเริ่มต้นเรียนเรื่องไหนก่อน-หลัง ให้เป็นไปตามลำดับ

ขั้นตอนที่ควรที่จะเพิ่มความรู้อีกให้กับเด็ก

ขั้นที่ 5 ฝึกการปฏิบัติจริง

- ทบทวนเรื่องที่เด็กต้องเรียนมีกี่ประเด็นและจะเรียนอะไรก่อน-หลัง

- การฝึกปฏิบัติจริงหมายถึงการเริ่มเรียนรู้ตามลำดับเรื่องที่ครูได้เขียนแผนไว้แล้ว จะว่าด้วยเรื่องของความรู้ที่

ทฤษฎีแล้วตามด้วยความรู้เชิงการปฏิบัติ

- ฝึกทบทวนความรู้ในเรื่องที่ได้เรียนมาเมื่อเสร็จสิ้นในแต่ละประเด็นโดยที่เด็กทุกคนได้ฝึกนำเสนอเรื่องราว การเรียนรู้

ขั้นที่ 6 ทบทวนข้อที่ 1 - 5

- เป็นการทบทวนในเรื่องที่ได้เรียนรู้มาทั้งด้านกระบวนการและด้านเนื้อหา โดยที่ให้เด็กได้ทบทวนตั้งแต่การ สร้างข้อตกลง การนำออกไปศึกษานอกสถานที่ กลับมาจัดการเรียนรู้ในห้อง เลือกเรื่อง แตกรายละเอียดของ ประเด็นและความรู้และการปฏิบัติที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งในการทบทวนนี้ให้เด็กได้แสดงความ คิดเห็น

- ในการทบทวนบางครั้งก็อาจจะมีความรู้ที่ยังไม่รู้เพิ่มมาด้วย เนื่องจากบางทีครูอาจจะหลงลืมไป หรือว่ายังไม่ถึง ก็จะได้ความรู้เพิ่มด้วยการทบทวน

ขั้นที่ 7 นำเสนอผลงาน 42

- การนำเสนอผลงานจำเป็นจะต้องจัดให้เด็กเพื่อให้เด็กได้มีความกล้าแสดงออก แสดงความสามารถ และเพื่อเป็นการรายงานผลการดำเนินการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้กับผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย เข้ามาร่วมรับรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น

ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ 7 ขั้นตอนนี้ แต่ละขั้นจะต้องจัดให้สอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกันกับ 6 กิจกรรมหลักในแต่ละวัน จะต้องมีการเรียนรู้อย่างน้อย 4 สาระการเรียนรู้ และสามารถประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กไปพร้อมๆกัน

ในส่วนโรงเรียนอนุบาลสตูลเริ่มกระบวนการเรียนรู้โครงการฐานวิจัย 7 ขั้นตอนที่ขั้นต้น ก่อนปรับประยุกต์เหลือ 5 ขั้นตอนที่ในปัจจุบันดังรายละเอียด

การจัดการเรียนรู้โครงการฐานวิจัย 5 ขั้นตอนที่

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเรื่องและประเด็นคำถาม

เด็กและครูร่วมศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ เด็กร่วมกันสร้างข้อตกลงที่ควรปฏิบัติก่อนออกไปศึกษา สำนวน

ครูส่งเสริมให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ สังเกต และบันทึกสิ่งที่พบเห็นอย่างอิสระในการตั้งคำถาม เด็กเล่าเรื่องที่ตนเองสนใจ โดยครูช่วยจัดหมวดหมู่เรื่องที่เด็กสนใจพร้อมเหตุผล

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมความคิดและตั้งสมมติฐาน

เด็กมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจมากน้อยแค่ไหน เด็กต้องการหาคำตอบเป็นอันดับแรก ครูนำเด็กสนทนาแลกเปลี่ยนเพื่อตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ และรวบรวมคำตอบต่าง ๆ ที่เด็กคาดคะเนคำตอบที่แตกต่างกันของเด็ก เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงจินตนาการและความรู้พื้นฐานสำหรับกระบวนการวิจัย (ควรมีการจดบันทึก การตั้งคำถามและการตอบคำถามของเด็ก)

ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าหาคำตอบ

เด็กนำเสนอสิ่งที่ได้พบเห็นและอภิปรายแสดงความคิดเห็นด้วยหลักการและเหตุผล โดยการทดลองปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างหลากหลายจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กทุกคนได้คิดและแสดงความคิดเห็นในการเรียนรู้ ครูบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด เด็กบันทึกผลโดยการวาดภาพ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและอภิปรายผลการทดลอง

ในขั้นนี้เด็กได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการบันทึกผลในรูปแบบต่าง ๆ โดยการวาดภาพ บันทึกผลในตารางและแสดงภาพถ่าย 43

โดยครูได้เปิดประเด็นคำถามและตั้งคำถาม อภิปรายผล สนทนาประเด็นการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่เด็กค้นพบ ค้นหา การลงความคิดเห็นจากการสังเกตของเด็ก

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน

เด็กนำข้อมูลจากการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนมาสรุปผลการเรียนรู้ บอกความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องมานำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ตามความคิดของเด็ก โดยเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน

4.2 โครงการฐานวิจัย 10 ขั้นตอน (กระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน)

องค์ความรู้ของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสตูล (node สตูล) ที่สนับสนุนงานวิจัยกับพี่น้องในชุมชนมากกว่า 10 ปี เมื่อผ่านกระบวนการทำวิจัยแล้ว เห็นพัฒนาการที่มิวิจัยหลายท่าน ในหลายด้าน จึงพอสรุปได้ว่า การที่ได้ทำอะไรที่ซ้ำๆ หลายรอบ ทำบ่อยๆ หลายครั้ง มันจะทำให้เกิดความชำนาญขึ้น หรือที่เราเรียกกันว่า **“ทักษะ”** นั่นเอง ดังนั้นนักวิจัยท้องถิ่นจึงมีพัฒนาการทักษะด้าน **อ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ เชื่อมโยง** ในระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิมมาก ด้วยระยะเวลาสั้น ๆ แค่ 2-3 ปี

แล้วถ้าเด็กได้ใช้กระบวนการเหล่านี้โดยที่ไล่ตั้งแต่ระดับอนุบาล อนุบาล ประถม มัธยม ไปจนถึงอุดมศึกษา รวมแล้วเป็นระยะเวลา 20 กว่าปี น่าจะเป็นวิธีการสร้างการเรียนรู้ที่ดีได้อีกวิธีหนึ่งใช่หรือไม่? แนวความคิดนี้ได้เริ่มต้นที่โรงเรียนบ้านตะโล๊ะใต้ กระบวนการ 10 ขั้นตอน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านการใช้กระบวนการวิจัยมาจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2547

จากโครงสร้างวงจรความคิดนี้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของกระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอน ว่าแต่ละขั้นเมื่อทำแล้วจะได้ผลผลิตอะไรบ้าง ซึ่งได้เปรียบเทียบกับ การสร้างบ้านและแบ่งออกเป็น 4 ช่วงหลัก เริ่มต้นจาก **จะสร้างบ้าน (ขั้นที่ 1-3)**, **วางแผนบ้าน (ขั้นที่ 4-6)**, **สร้างบ้านตามแปลน (ขั้นตอนที่ 5-10)**, และ **บอกเล่าขั้นตอนการสร้างบ้าน (ทำบุญขึ้นบ้านใหม่)** และใน 1 ปีการศึกษา สามารถแบ่งเป็น 2 ช่วงใหญ่ๆ ได้แก่ จะสร้างบ้านและวางแผนบ้าน จะต้องจัดการเรียนรู้ในเทอมที่ 1 และต้องจัดให้มีเวที นำเสนอโครงการวิจัยของ

เด็กนักเรียน ส่วน สร้างบ้านตามแปลนและทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ต้องจัดการเรียนรู้อื่นในตอนที่ 2 และต้องจัดให้มี
เวทีนำเสนอผลงานวิจัยทั้งระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน

โดยกระบวนการวิจัย 10 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องราวภายในชุมชน ภายใต้ประเด็น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ,เศรษฐกิจ,วัฒนธรรม, อาชีพ,สุขภาพและสังคม
2. เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดแบบมีหลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ
3. เพื่อให้เด็กสามารถกำหนด ออกแบบ แนวทางในการไปศึกษาเพื่อประกอบการ ตัดสินใจตามประเด็น ต่างๆ ในชุมชนได้ (แหล่งเรียนรู้ เวลา การเดินทาง ข้อตกลง ภายใต้บริบทของโรงเรียน ชุมชน)
4. เพื่อให้เด็กได้เริ่มต้นเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม/ทีม(และนำไปใช้ในครั้งต่อไป) มีการแบ่งภาระงาน กำหนดบทบาท เช่น ประธาน เลขานุการ ผู้บันทึก ผู้นำเสนอ ผู้สังเกตการณ์ ฯลฯ
5. เพื่อให้เด็กสามารถจัดเก็บข้อมูลของเรื่องราวที่ไปศึกษาได้โดยผ่านการบันทึกข้อมูล

*** หมายเหตุ อาจเกิดการเปลี่ยนเรื่องในภายหลังได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกและเลือกเรื่อง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถนำเสนอกระบวนการ ชิงงาน ข้อมูล ของบุคคล กลุ่ม และห้องเรียน จากการได้วาที,หา เสียง,ละคร,เกมส์, shoppingdaer หรือการประสานผู้รู้จากแหล่งเรียนรู้มาร่วมด้วย
2. เพื่อให้เด็กมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระดับบุคคล กลุ่ม และห้องเรียนที่ตัวเองอยาก ศึกษา ควรคำนึงถึงเรื่องที่เป็นไปได้ สามารถทำงานได้จริง มีแหล่งข้อมูล มีปัญหา มีความจำเป็นต้องแก้ไขหรือ ต้องพัฒนาต่อยอด และต้องเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยให้เหลือ 1 เรื่อง ภายใน 1 ห้องเรียน
3. เพื่อให้เด็กได้สรุปความสำคัญของเรื่องที่เลือกเพียง 1 เรื่อง ใน 1 ห้องเรียนภายใต้เงื่อนไขหรือปัจจัยอะไร

ขั้นตอนที่ 3 ย้อนรอยกระบวนการ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กทบทวนสิ่งที่เรียนรู้มาจากขั้นตอนที่ 1,2 ประเด็น กระบวนการ และเนื้อหา
2. เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาหรือแก้ไขกับบางสิ่งบางอย่างที่ขัดข้องหรือบกพร่องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. เพื่อให้เด็กได้สรุป กระบวนการ บทเรียน อุปสรรค การทำงาน /วางแผนดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การตั้งคำถามย่อย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กตั้งคำถามย่อยในเรื่องที่อยากรู้ให้มากที่สุดโดยแต่ละคำถามประกอบไปด้วยคำถามเหล่านี้ อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ทำไม
2. เพื่อให้เด็กได้ตรวจสอบคำถามและคิดเกลาคำถามอย่างสมเหตุสมผล
3. เพื่อให้เด็กสามารถจัดลำดับคำถามก่อนและหลังได้ (ให้ดูจากเนื้อหาที่จะไปศึกษา)
4. เพื่อให้เด็กสามารถขมวดเป็นประเด็นคำถามจากคำถามย่อยได้

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาโจทย์วิจัย (หัวข้อวิจัย)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กนำคำสำคัญจากประเด็นคำถามมาแต่งเป็นวัตถุประสงค์ได้
2. เพื่อให้เด็กได้นำคำสำคัญจากวัตถุประสงค์มาแต่งเป็นชื่อโจทย์วิจัยได้
3. เพื่อให้เด็กได้นำชื่อโจทย์วิจัยมาแต่งเป็นคำถามหลักได้ (ขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียน)
4. เพื่อให้เด็กได้นำข้อมูลพื้นฐาน(ความสำคัญ)ของเรื่องที่เลือกจากขั้นตอนที่ 2 และ 3 มาแต่งเป็นหลักการและเหตุผลได้
5. เพื่อให้เด็กบอกผลที่จะได้หลังจากการที่ไปศึกษาแล้ว

ขั้นตอนที่ 6 ค้นหาวิธีการเก็บข้อมูล

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถบอกได้ว่าจะไปเก็บข้อมูลที่ไหนกับใครและอย่างไร (ตารางสี่ช่อง)

คำถาม	แหล่งข้อมูล	วิธีการ	อุปกรณ์
คำถามอะไรบ้าง	อยู่ที่ไหนบ้างบุคคล สถานที่	วิธีการที่จะไปหาคำตอบ	มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ ต้องใช้

2. เพื่อให้เด็กได้นำช่องวิธีการทั้งหมดมาขมวดวิธีการที่เหมือนกัน แต่ละวิธีการมีกี่คำถาม สามารถบอกวิธีการที่จะศึกษาได้และสามารถกำหนดเป็นกิจกรรมได้(สลับตาราง)

วิธีการ	คำถาม	แหล่งข้อมูล	อุปกรณ์
วิธีการที่จะไปหาคำตอบ	คำถามอะไรบ้าง	อยู่ที่ไหนบ้างบุคคล สถานที่	มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ ต้องใช้

3. เพื่อให้เด็กสามารถจัดลำดับกิจกรรมก่อนและหลัง และเขียนแผนการดำเนินงาน (ตาราง 6 ช่อง)

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	งบประมาณ
-------------	--------------	------------------	---------------	---------------------	----------

4. เพื่อให้เด็กได้นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 4,5,6 จัดเขียนเป็นเอกสารโครงการวิจัยได้

ขั้นตอนที่ 7 การ เก็บข้อมูล

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กมีการสร้างเครื่องมือ วางแผนเป็นรายการกิจกรรม ว่าต้องการอะไร ทำอย่างไร ทำแล้วจะได้อะไร
2. เพื่อให้เด็กสามารถสร้างข้อตกลง มารยาท ความปลอดภัย ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
3. เพื่อให้เด็กได้ลงพื้นที่ ทำงานตามแผน ตามข้อตกลงที่วางไว้
4. เพื่อให้เด็กได้สรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่ (mind map แล้ว ขยายความและเขียนเป็นความเรียง ตรวจสอบ ข้อมูล นำเสนอข้อมูล)

ขั้นตอนที่ 8 สรุปและวิเคราะห์ตรวจสอบ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสรุปข้อมูล(เป็นเอกสาร)จากความเรียงที่มีอยู่แล้ว
2. เพื่อให้เด็กสรุปเป็นองค์ความรู้ เห็นทิศทาง โอกาส การพัฒนาและแก้ปัญหา จากข้อมูลได้
3. เพื่อให้เด็กนำเสนอข้อมูลต่อเวทีสาธารณะกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ (วางแผนการจัดเวที เตรียมสื่อ การ ดำเนินการ สรุปเวที)
4. เด็กสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 9 การใช้ประโยชน์จากข้อมูล

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถนำแนวทางมาวางแผนการพัฒนาและแก้ปัญหาได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถทดลองทำ (พัฒนาและแก้ปัญหา)ตามที่วางแผนไว้ได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถสรุปผลของการพัฒนาและแก้ปัญหาและนำเสนอต่อสาธารณะได้

ขั้นตอนที่ 10 สรุป/รายงาน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานได้
- กระบวนการ/กิจกรรม (บอกว่าทำอะไรมาบ้าง ทำอย่างไรบ้าง)
 - เนื้อหา/ข้อมูล (บอกความรู้ที่ได้ว่ามีอะไร เป็นอย่างไร)
 - ความเปลี่ยนแปลงของตัวเอง (บอกได้ว่าตัวเองเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง)

หากกระบวนการจัดการเรียนรู้ยังใช้ฐานประยุกต์จาก 10 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติการที่ยกเป็นตัวอย่าง ดังนี้

ช่วงได้เรื่อง (หน่วยเรื่องตีมิที่มา) บทเรียนจากครูปราณี แซ่ว่อง ชั้น ป.1

ผลลัพธ์ที่ต้องการ	แนวคิดพื้นฐานของขั้นตอน	ทำอะไรอย่างไร	เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ/ล้มเหลว
ได้เรื่อง	<p>1. เรื่องที่เลือกน่าสนใจ มีประโยชน์นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้</p> <p>2. นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เหมาะสมกับวัย และระดับชั้น</p>	<p>นักเรียนคิดและนำเสนอสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวทั้งในและนอกโรงเรียนที่ตนเองสนใจและอยากเรียนรู้คุณละ เรื่อง จากนั้นครูตั้งคำถามกระตุ้นยั่วยุ่นักเรียน เช่นมีอะไรอีกบ้างที่น่าสนใจ จากนั้นนักเรียนทุกคนไปหาเหตุผลมาสับสนุนเพื่อให้ครูและเพื่อนๆ เข้าใจและยอมรับ</p> <p>หลังจากนั้นนำเรื่องของนักเรียนแต่ละคนมาจัดกลุ่ม ให้เหตุผลในการจัดกลุ่มเช่น ลักษณะของเรื่อง แหล่งข้อมูล ประโยชน์ของเรื่องที่จะทำ นักเรียนนำเสนอเหตุผลเพื่อเป็นการทบทวนหลังจากนั้นออกเสียงโหวดเพื่อเลือกเรื่องภายใต้เงื่อนไขว่ามีประโยชน์ต่อส่วนรวมแก้ปัญหาได้ มีความเป็นไปได้คือสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง มีแหล่งศึกษาค้นคว้าและเป็นที่ยอมรับตามหลักประชาธิปไตย</p>	<p>1. การแสดงความคิดเห็นของนักเรียน</p> <p>2. การตั้งคำถามของครู</p> <p>3. เด็กกล้าแสดงออก</p>

ช่วงได้ทางเลือกและปฏิบัติการทางสังคม บทเรียนจากครูวีรกรรณ ฮะฮุรา

ผลลัพธ์ที่ต้องการ	แนวคิดพื้นฐานของขั้นตอน	ทำอะไรอย่างไร	เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ/ล้มเหลว
<p>ได้ทางเลือกและปฏิบัติการทางสังคม</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>คืนข้อมูลชุมชน</p> <p>- นักเรียนมีความรู้และมีข้อมูลต้องบริการชุมชน</p> <p>กำหนดทางเลือกใหม่</p> <p>- นักเรียนมีโอกาสได้เลือกวิธีการ รูปแบบที่จะเสนอข้อมูลเพื่อนำไปเผยแพร่ชุมชน</p> <p>แผนปฏิบัติการ</p> <p>- นักเรียนต้องมีการกำหนดแนวปฏิทินที่จะออกไปเผยแพร่ผลงาน โดยการกำหนดวัน เวลา บุคคล ชุมชน เพื่อป้องกันความผิดพลาด</p>	<p>- ครูตั้งคำถาม กระตุ้นนักเรียนให้คิดหารูปแบบ นำเสนอแนวคิดเป็นกลุ่มหน้าชั้น</p> <p>- ครูตั้งคำถามให้นักเรียนคัดเลือกวิธีการที่จะได้นำไปเผยแพร่สู่ชุมชน</p> <p>- ให้นักเรียนร่วมกันหาลอมรวมข้อมูลที่ได้จากการนำเสนอ เพื่อสรุป</p> <p>- นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองและไม่สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น</p> <p>- ครูให้นักเรียนคิดและออกแบบ ทำแผ่นพับ แผ่นป้ายคำกลอน คำขวัญ หรือทำวีดีทัศน์</p> <p>- นักเรียนนำเสนอผลการทำแผ่นพับ แผ่นป้ายคำกลอน คำขวัญ และการทำวีดีทัศน์ให้เพื่อนร่วมชั้นอภิปรายปรับปรุง แก้ไขงานที่ได้จากการนำเสนอ</p> <p>- ครูให้นักเรียนร่วมกัน นำเสนอวัน เวลา ที่จะออกไปปฏิบัติงาน</p> <p>- นักเรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของเรื่องที่จะทำ เช่น แจกเอกสาร ฝ่ายปฏิคม ติดต่อบรรณ ติตต่อบุคคล ภายในชุมชน</p> <p>- นักเรียนเขียนกติกาในการไปปฏิบัติงานในพื้นที่</p>	<p>- ครูตรวจสอบความถูกต้องสิ่งที่นักเรียนนำเสนอ</p> <p>- ชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจทำงานและที่มีผลงานดีเยี่ยมและทุกๆกลุ่ม</p> <p>- ช่วยแนะนำให้นักเรียนปรับปรุงผลงาน</p> <p>- ชมเชยกลุ่มที่ทำได้ดีเยี่ยมและทุกๆกลุ่ม</p> <p>- ตรวจสอบกำหนดแผนปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข</p> <p>- ตรวจติดตามที่นักเรียนเสนอ ความเหมาะสม ถูกต้อง</p>

	<p>ทดลองปฏิบัติการ</p> <p>- นักเรียนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการและต้องนำไปปฏิบัติจริงตามแผน</p>	<p>ครูทบทวนหน้าที่ความรับผิดชอบงานของนักเรียนแต่ละคน</p> <p>- นักเรียนลงพื้นที่ปฏิบัติจริงตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนโดยมีผู้พุดนำเสนอและมีผู้จดบันทึก ผู้เก็บข้อมูลเพื่อการนำข้อมูลไปสรุปและเขียนรายงาน</p>	<p>ครูยกตัวอย่างของรุ่นพี่ที่ลงพื้นที่และประสบความสำเร็จ และนักเรียนก็น่าจะทำงานได้สำเร็จเช่นกัน</p> <p>- ครูติดตามสังเกตการทำงาน</p> <p>- บันทึกภาพ คำพูดคำชมเชยจากหัวหน้าชุมชน</p> <p>- ครูกล่าวขอบใจและชมเชยนักเรียนทุกคนที่ปฏิบัติงานจนสำเร็จ</p>
--	---	--	---

ช่วงสรุปและนำเสนอผลงานวิจัย บทเรียนจากครูขนิษฐา อาษาชำนาญ

สรุปผลการดำเนินงาน

แนวคิดพื้นฐานของขั้นตอน

การที่เราทำโครงการ เพื่อให้เห็นผลที่ได้รับ ว่าเป็นไปตามเป้าที่เราตั้งไว้หรือเปล่า สรุปแล้วผลที่ออกมาเป็นอย่างไร ทุกอย่างที่เราทำเราจะรู้ว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ เราต้องสรุป ต้องมีการรายงาน หรือเพื่อการเดินต่อหรือการพัฒนาที่เกิดขึ้นตามมา และเป็นสื่อชนิดหนึ่งในการยืนยันว่าเราได้ทำโครงการผ่านมาแล้ว เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลทั่วไปหรือสาธารณะ

ทำอะไร ทำอย่างไร 52

หลังจากกระบวนการศึกษาจนจบโครงการมาแล้ว ก็จะเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำเสนอหรือเขียนเป็นรายงาน ซึ่งครูจะต้องเก็บร่องรอยของการเรียนรู้ แล้วมาให้เกิดทบทวนในสิ่งที่ทำมา โดยการตั้งคำถามว่า เราอยากรู้เรื่องอะไร ทำไม่ถึงอยากรู้เรื่องนี้(การให้เหตุผลประกอบ) เราทำอย่างไร ที่จะให้ได้ความรู้มา (ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร) และได้อะไรบ้าง (เกิดความรู้อะไร เกิดประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไร เรามีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร) สรุปผลที่ได้จากเรื่องนี้ (ได้ความรู้อะไร อย่างไร จากเรื่องนี้ ถ้าใครจะทำต่อในเรื่องนี้มีข้อเสนอแนะว่าอย่างไร)

วิธีการให้ทำเป็นรายคนโดยการเป็นเขียนเป็นความเรียง แล้วจัดกรุปเป็นรายกลุ่ม จากแต่ละกลุ่มมีการนำเสนอให้เพื่อนในห้องฟัง และครูก็ช่วยเขียนขึ้นชาร์ตเพื่อให้เด็กได้เห็นไปพร้อมๆกัน มีการสอนเรื่องคำผิด คำถูก การ

เชื่อมคำ คำขึ้นต้น การย่อหน้า ในแต่ละบรรทัด การใช้ภาษาที่ถูกต้อง แล้วสรุปของห้องเรียน แล้วครูก็นำมาจัดหมวดหมู่เป็นบทๆ

บทที่ 1 ความเป็นมา ความสำคัญของโครงการ มาจากคำถาม เราอยากูรู้เรื่องอะไร ทำไมถึงอยากูรู้เรื่องนี้ บทที่ 2 เอกสารหรืองานที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่ทำ เช่น มี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อะไรบ้าง ยกตัวอย่าง

“โครงการบริโภคผักให้ปลอดภัยจากสารพิษ” ความรู้เรื่องอันตรายจากสารพิษที่อยู่ในผักมีอะไร เป็นอย่างไร หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องผัก เช่น สาธารณสุข สำนักงานอาหารและยา (อย.) ข้อมูลที่มีคนเคยทำเรื่องนี้มาก่อนแล้ว เพื่อเป็นความรู้ ข้อมูลเบื้องต้น ในการที่จะศึกษาต่อไป โดยการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นักวิชาการ ผู้รู้ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

สำหรับบทนี้ครูจะต้องกระตุ้นคำถามว่า ถ้าเราจะเรียนรู้เรื่องนี้ เราจะต้องมีความรู้อะไรก่อน ก่อนที่จะศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งจะนำไปสู่โจทย์การศึกษา

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ จะต้องบอกวิธีการดำเนินงานว่าทำอย่างไรบ้าง จะได้มาจากคำถาม เราทำอย่างไร ที่จะให้มีความรู้มา (ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร) บทที่ 4 ผลที่เกิดขึ้น จากการที่ได้ศึกษาจะต้องประกอบไปด้วย ข้อมูลของเรื่องนั้นๆ และการวิเคราะห์ จะได้ข้อมูลจากคำถาม ได้อะไรบ้าง (เกิดความรู้อะไร รู้แล้วกลับไปปฏิบัติอย่างไร เกิดประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไร เรามีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล และแนวทางการแก้ไขและพัฒนา ในการดำเนินงานต่อไป เหมือนเป็นข้อเสนอแนะต่อใครที่จะทำเรื่องนี้ต่อไป จะได้ข้อมูลจากคำถาม สรุปผลที่ได้จากเรื่องนี้ (ได้ความรู้อะไร อย่างไร จากเรื่องนี้ ถ้าใครจะทำต่อในเรื่องนี้มีข้อเสนอแนะว่าอย่างไร)

และก่อนที่จะมีการรวบรวมเป็นเอกสาร ซึ่งเด็กทุกคนจะต้องมาเล่าด้วยวาจาเรื่องราวของห้องตนเองในกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อให้เด็กเข้าใจได้ว่าตัวเองและเพื่อนๆในห้องเรียนได้ทำการศึกษาในเรื่องราวเหล่านี้ โดยจัดเป็นเวทีใหญ่ระดับโรงเรียนเพื่อให้เห็นว่าเด็กแต่ละคนมีความเข้าใจ มีการรับรู้แค่ไหน อย่างไร เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานต่อสาธารณชนต่อไป

เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และไม่สำเร็จ

เราต้องทำความเข้าใจ และเข้าใจ เป้าหมาย กระบวนการ กับเรื่องนี้ให้ดี เราต้องมีความกล้าหาญ ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ที่จัดกระบวนการ ต้องเรียนรู้ตลอดเวลา มีการแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ลองผิดลองถูก ครูพักลักจำ

ต้องศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการวางแผนในการจัดกระบวนการเรียนว่า ต้นทุนของเด็กมีความรู้มากน้อยแค่ไหน ศักยภาพมีแค่ไหน จัดให้เหมาะสมกับวัย 53

ผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่ง โดยการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การนำผลจากการเรียนรู้ที่โรงเรียนนำกลับไปใช้ที่บ้าน เพื่อให้ร่วมเรียนรู้ ร่วมหาคำตอบกับสิ่งที่ได้รู้ คอยช่วยเหลือเด็กเมื่อยามอยู่ที่บ้านโดยการให้มีการบันทึกกิจกรรมที่บ้าน ตอบคำถามของครู

แผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ใช้โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือแผน 6 แผน ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยเขียนแผนรายหน่วย 5 หน่วย มีขั้นตอนการเรียนรู้ ปฐมวัย 5 ขั้นตอน ประถมศึกษา 14 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดการเขียนแผนดังตัวอย่าง ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาโครงงานฐานวิจัย โรงเรียนอนุบาลสตูล

แผ่นที่ 1

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ผังวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ “เรื่องติมีที่มา” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 15 ชั่วโมง แนวคิดรวบยอด

ตั้งประเด็นความรู้ คำถาม ข้อสงสัย (knowledge Issue) ในสิ่งที่สนใจ เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) แบบมีหลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ การทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม จัดเก็บข้อมูลผ่านการบันทึกข้อมูล ใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยสติสมานิติ (MIO) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์และเลือกเรื่อง	
สาระการเรียนรู้ - สถานการณ์..... - การตั้งคำถาม	สาระการเรียนรู้ - วิธีการนำเสนอ - การรับฟัง การตัดสินใจ	
ชิ้นงาน ภาระงาน	สมรรถนะ	คุณลักษณะ
- คำถาม ข้อสงสัย (เดี่ยว) - การนำเสนอเรื่อง (กลุ่ม) - ใ้วาที่ (กลุ่ม) - เรียงความ (เดี่ยว)	- ความสามารถในการสื่อสาร - ความสามารถในการคิด - ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี - มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มีจิตสาธารณะ

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ผังแสดงการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

แผนการเรียนรู้ : เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว

เวลา ชั่วโมง

1. เป้าหมายการเรียนรู้	2. หลักฐานการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวภายในชุมชนภายใต้ประเด็น ทวีพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม อาชีพ สุขภาพและสังคม 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดแบบมีหลักการและเหตุผล ยอมรับซึ่งกันและกันในทุกกระบวนการ 3. เพื่อให้ นักเรียนนักเรียนสามารถกำหนด ออกแบบแนวทางในการไปศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจตามประเด็นต่างๆในชุมชนได้ 4. เพื่อให้ นักเรียนเริ่มต้นการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ทีม และสามารถนำไปใช้ในครั้งต่อไป มีการแบ่งภาระงานงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ 5. เพื่อให้ นักเรียนสามารถจัดเก็บข้อมูลของเรื่องราวที่ไปศึกษาได้โดยผ่านการบันทึกข้อมูล <p>สาระสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสืบค้นงานวิจัยที่ผ่านมาของโรงเรียนอนุบาลสตูล <p>สาระการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสืบค้นงานวิจัย - การตั้งคำถาม <p>สมรรถนะสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการสื่อสาร - ความสามารถในการคิด <p>คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ - ใฝ่เรียนรู้ 	<p>ภาระ ชิ้นงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำถาม ข้อสงสัย - การนำเสนอเรื่อง <p>การวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินการตั้งคำถาม - แบบประเมินการนำเสนอ <p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Review งานวิจัยห้องเทคโนโลยีและอภิปราย - ชวนตั้งคำถาม หาประเด็นการเรียนรู้ต่อ - จัดกลุ่ม หาเรื่องที่สนใจของกลุ่ม - สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ

ผังแสดงการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ
 แผนการเรียนรู้ : การวิเคราะห์และเลือกเรื่อง
 เวลา ชั่วโมง

1. เป้าหมายการเรียนรู้	2. หลักฐานการเรียนรู้
<p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>1. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเสนอกระบวนการ ชี้นำงาน ข้อมูลของบุคคล กลุ่มและห้องเรียนจากการได้วาที หาเสียง ละคร เกมส์ shopping idea หรือการประสานผู้รู้จากแหล่ง เรียนรู้มาร่วมด้วย</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีกระบวนการตัดสินใจในการเลือกเรื่องใด เรื่องหนึ่งระดับบุคคล กลุ่ม และห้องเรียน ที่ตนเองอยาก ศึกษา คำนึงถึงเรื่องที่เป็นไปได้ สามารถทำงานได้จริง มี แหล่งข้อมูล มีปัญหา มีความจำเป็นต้องแก้ไข หรือต้อง พัฒนาต่อยอด และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดย ให้เหลือ 1 เรื่อง ภายในห้องเรียน</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนสรุปความสำคัญของเรื่องที่เลือกเพียง 1 เรื่อง ในห้องเรียนภายใต้เงื่อนไขหรือปัจจัย</p> <p>สาระสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์และเลือกเรื่อง <p>สาระการเรียนรู้</p> <p>นำเสนองานวิจัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรับฟัง การตัดสินใจ <p>สมรรถนะสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี - ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต <p>คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่อย่างพอเพียง - มีจิตสาธารณะ 	<p>ภาระงาน ชี้นำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้วาที - เรียงความ <p>การวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมิน <p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบการนำเสนอ - นำเสนอตามแผน - ชวนอภิปราย เลือกเรื่อง ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง - เขียนความเรียงรายบุคคลแสดงผลกับ เรื่องที่เรียนในห้อง

กิจกรรมการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 ชั่วโมง
ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนและครูนำทำสมาธิ (ใช้บทพุดของ MIO) 3 นาที
2. เปิดเพลง “ดอกไม้บาน” นักเรียนร่วมกันร้องเพลงพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
3. นักเรียนและครูแลกเปลี่ยนความรู้การใช้สติในการสนทนาและการใช้สติในการเรียนและการทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ
4. ครูนำสนทนาทบทวนความรู้เดิมในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่ผ่านมาโดยใช้คำถามดังนี้
 - นักเรียนศึกษางานวิจัยเรื่องอะไรมาบ้าง (ความรู้ นักเรียน / ภูมิคุ้มกัน ครู)
 - นักเรียนได้ศึกษางานวิจัยของรุ่นพี่ รุ่นน้อง เรื่องอะไรบ้าง
 - จากการจัดงานเปิดโลกวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสตูลนักเรียนได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / ประทับใจ / ขอปรบงานวิจัยเรื่องอะไร เพราะเหตุใด
 - การจัดการเรียนรู้งานวิจัย มีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร
 - การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยแตกต่างจากการเรียนรู้ในสาระวิชาอื่นอย่างไร
 - นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่ผ่านมา (ครูแจกกระดาษให้นักเรียนเขียนไปติดบนบอร์ดหน้ากระดาน)

ขั้นเรียนรู้

1. ครูเตรียมรูปเล่มงานวิจัยที่ผ่านมาและ Power Point บทคัดย่อ ที่ผ่านมาโรงเรียนอนุบาลสตูล
2. นักเรียนสืบค้นรูปเล่มงานวิจัยและ Power Point บทคัดย่อที่ผ่านมา

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์เด็กเก่ง อ่อน ปานกลาง
2. นักเรียนเข้ากลุ่มแล้วเลือกประธาน เลขาน ในกลุ่ม
3. ครูกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามจากการไปสืบค้นงานวิจัย
 - นักเรียนรู้จักการตั้งคำถามปลายเปิดหรือไม่
 - สุ่มนักเรียนตั้งคำถามปลายเปิด 2 – 3 คน
4. ครูแจกใบความรู้ ตัวอย่างเรื่องการตั้งคำถามปลายเปิด
5. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มระดมสมอง ตั้งคำถาม จัดกลุ่มคำถาม ขมวดคำถาม เปิดประเด็น
6. แต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่สนใจ โดยอภิปรายร่วมกันผ่าน 4 คำถาม
7. แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทน นำเสนอประเด็นเรื่องของแต่ละกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันถอดบทเรียนโดยครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน

- นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีคุณค่าหรือประโยชน์อย่างไร
- มีความรู้เพียงพอในเรื่องที่จะเรียนหรือไม่ ต้องศึกษาหาความรู้ อะไรเพิ่มเติมบ้าง
- มีความพร้อมหรือไม่ / มีความเป็นไปได้ที่จะทำหรือไม่
- ทำอย่างไรจึงจะพอดี พอประมาณ
- ลงมือทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ
- อะไรที่ทำได้ดี / อะไรที่ยังทำได้ไม่ดี จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
- เกิดการเรียนรู้อะไรบ้างหลังจากการเรียน / คุณธรรม

กิจกรรมการเรียนรู้
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 ชั่วโมง
 ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเตรียมความพร้อมด้วยการนำทำสมาธิ (ใช้บทพูดของ MIO) 3 นาที

แล้วให้นักเรียนร้องเพลง "ลมหายใจเข้า" โดยครูใช้คำพูดเพื่อสร้างความตระหนักและข้อตกลงเบื้องต้น ต่อไปนี้ เราจะเรียนรู้อย่างมีสติ ขอให้ใช้สติสนทนาในการพูดในการถาม รับรู้ลมหายใจให้ตลอดเวลารู้ในกิจที่ทำ (ภูมิคุ้มกัน : ครู/คุณธรรม : นร.)

ขั้นเรียนรู้

1. ครูนำเสนอ ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนในการเรียนรู้วิชาบูรณาการที่ผ่านมา โดยนักเรียนช่วยกันบอกรายละเอียดว่าที่ผ่านมาเคยเรียนเรื่องอะไรมาบ้าง นักเรียนรู้อะไรบ้าง

- ครูใช้คำถามกระตุ้น สุ่มถามนักเรียนว่าชอบเรื่องใดมากที่สุด เพราะเหตุใดจึงเลือกทำเรื่องเหล่านั้น (ความรู้, มีเหตุผล : นร./ภูมิคุ้มกัน : ครู)

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนสืบค้นงานวิจัยในปีที่ผ่านมาของโรงเรียนอนุบาลสตูลจากงานวิจัยที่ครูเตรียมให้ (ภูมิคุ้มกัน : ครู)

2. นักเรียนศึกษา/เลือก งานวิจัย ประเด็นที่สนใจพร้อมพร้อมให้เหตุผลลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้เป็นรายบุคคลโดยครูใช้คำถามกระตุ้น (ความรู้, มีเหตุผล : นร.)

- ทำไมนักเรียนจึงเลือกเรียนเรื่องนี้

- เรื่องที่นักเรียนเลือกมีประโยชน์อย่างไร

- เรื่องที่นักเรียนเลือกจะนำไปศึกษาต่อยอดได้หรือไม่

3. นักเรียนนำคำตอบที่ได้ติดลงบนบอร์ดที่เตรียมไว้ โดยนักเรียนที่สนใจในเรื่องเดียวกันประเด็นเดียวกัน ติดในบอร์ดเดียวกัน/อยู่กลุ่มเดียวกัน (มีเหตุผล : นร.)

4. นักเรียนนำเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม มาสรุปเป็นเหตุผลของกลุ่มแล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน (มีเหตุผล : นร.)

5. หลังจากตัวแทนกลุ่มนำเสนอแล้ว ครูใช้คำถามกระตุ้น

- นักเรียนมีความรู้พอเพียงที่จะทำเรื่องที่สนใจหรือไม่

6. นักเรียนสืบค้นข้อมูล ประเด็นเรื่องเพื่อนำเสนอให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่สนใจ (10 นาที) (พอประมาณ, ภูมิคุ้มกัน : นร.)

7. แต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ (แสดงบทบาทสมมติ, โต้วาที, แต่งกลอน ฯลฯ) (5 นาที) (พอประมาณ : นร. /ภูมิคุ้มกัน : ครู)

8. นักเรียนร่วมกันอภิปรายประเด็นเรื่องที่สนใจจะเรียน เพื่อนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์ในการเลือกเรื่อง (เหตุผล, พอประมาณ : นร.)

9. นักเรียนร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่เลือก (เหตุผล, พอประมาณ : นร.)
ขั้นถอดบทเรียน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันถอดบทเรียน โดยครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน (ความรู้, มีเหตุผล :นร.)

- นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีคุณค่าหรือประโยชน์อย่างไร
- มีความรู้พอเพียงในเรื่องที่จะเรียนหรือไม่ ต้องศึกษาหาความรู้อะไรเพิ่มเติมบ้าง
- มีความพร้อมหรือไม่ / มีความเป็นไปได้ที่จะทำหรือไม่
- ทำอย่างไรจึงจะพอดี พอประมาณ
- ลงมือทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ
- อะไรที่ทำได้ดี / อะไรที่ยังทำได้ไม่ดี จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
- เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง หลังจากการเรียน / คุณธรรม

ชุดคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อปลูกฝังหลักการคิดพอเพียง

แผนการเรียนรู้เรื่องเรื่องใกล้ตัว
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 ชั่วโมง

.....
 คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อปลูกฝังหลักคิดพอเพียงก่อนเรียน

1. นักเรียนศึกษางานวิจัยเรื่องอะไรมาบ้าง (ความรู้ นักเรียน / ภูมิคุ้มกัน ครู)
2. นักเรียนได้ศึกษางานวิจัยของรุ่นพี่ รุ่นน้อง เรื่องอะไรบ้าง
3. จากการจัดงานเปิดโลกวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสตูลนักเรียนได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / ประทับใจ / ชอบงานวิจัยเรื่องอะไร เพราะเหตุใด
4. การจัดการเรียนรู้งานวิจัย มีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร
5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยแตกต่างจากการเรียนรู้ในสาระวิชาอื่นอย่างไร
6. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่ผ่านมา

คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อปลูกฝังหลักคิดพอเพียงระหว่างเรียน

- 1.ทำไมนักเรียนจึงเลือกเรียนเรื่องนี้
- 2.เรื่องนี้นักเรียนเลือกมีประโยชน์อย่างไร
- 3.เรื่องนี้นักเรียนเลือกจะนำไปศึกษาต่อยอดได้หรือไม่
- 4.นักเรียนมีความรู้พอเพียงที่จะทำเรื่องที่สนใจหรือไม่

คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อปลูกฝังหลักคิดพอเพียงหลังเรียน

- 1.นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีคุณค่าหรือประโยชน์อย่างไรมีความรู้พอเพียงในเรื่องที่จะเรียนหรือไม่ ต้องศึกษาหาความรู้อะไรเพิ่มเติมบ้าง
1. มีความพร้อมหรือไม่ / มีความเป็นไปได้ที่จะทำหรือไม่
2. ทำอย่างไรจึงจะพอดี พอประมาณ
3. ลงมือทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ
4. อะไรที่ทำได้ดี / อะไรที่ยังทำได้ไม่ดี จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
5. เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง หลังจากการเรียน / คุณธรรม

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
 แนวทางการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
 แผนการเรียนรู้ เรื่อง ไร่ืองไถด้ตัว
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 ชั่วโมง

ผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ความรู้ที่ครูต้องมีก่อนสอน	คุณธรรม
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย	1. มีความรับผิดชอบ
2. แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2. มีความเมตตา กรุณา ต่อศิษย์
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม	3. มีความยุติธรรม
4. การสร้างสุขด้วยสติในองค์กร	
5. การถอดบทเรียนด้วยกระบวนการ PLC	

หลักพอเพียง ประเด็น	พอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เนื้อหา	กำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสม กับระดับชั้นของนักเรียน	เพื่อให้นักเรียนได้เกิดทักษะการ ตั้งคำถาม	ครูเตรียมงานวิจัยที่ผ่านมาของ โรงเรียนอนุบาลสตูล - กำหนดงานวิจัยให้นักเรียนสืบค้น เพียง 10 เล่ม
เวลา	กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับ กิจกรรมในแต่ละกระบวนการ	สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้บรรลุตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ สามารถจัดกิจกรรมตามเวลา ที่กำหนด	กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมทุก กระบวนการชัดเจน
การจัดกิจกรรม	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ จริง เหมาะสมกับความสามารถ ของนักเรียน กิจกรรมที่จัดเหมาะสมกับเวลา	ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด ทักษะการสืบค้น กระบวนการ กลุ่ม ทักษะการนำเสนอข้อมูล และทักษะการตั้งคำถาม	
สื่อ / อุปกรณ์	เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับ กิจกรรมระดับชั้นและเพียงพอ ต่อจำนวนนักเรียน	เป็นสื่อที่ให้นักเรียนได้เลือก เรื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมา	เตรียมสื่อให้พร้อม และเพียงพอ ต่อจำนวนนักเรียน
การประเมินผล	มีการออกแบบการวัดและ ประเมินผลได้เหมาะสมกับ จุดประสงค์ เนื้อหา / เวลา / และ ระดับชั้นของผู้เรียน	เพื่อวัดและประเมินให้นักเรียน เกิด K P A ตามจุดประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	วางแผนการออกแบบเครื่องมือการ ประเมินผล

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการจัดการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ เรื่อง ไร่เกลือ
 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 2 ชั่วโมง

ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักคิดและฝึกปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ที่ครูต้องมีก่อนสอน 1. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 2. งานวิจัยที่เรียนมาตั้งแต่ ป.1-5 3. การสร้างสุขด้วยสติในองค์กร 4. กระบวนการทำงานกลุ่ม	คุณธรรม 1. การยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่น 2. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3. มีวินัย 4. ตรงต่อเวลา 5. ใฝ่เรียนรู้
---	--

พอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกัน
1. การสืบค้นข้อมูล การตั้งคำถาม การวิเคราะห์คำถาม การนำเสนอที่เหมาะสมกับเวลา	1. เพื่อการตั้งคำถามที่เหมาะสมสู่การเลือกประเด็นเรื่อง	1. วางแผนการนำเสนอ
2. วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับเรื่องที่เลือก	2. การเลือกวิธีการนำเสนอ	2. ศึกษาไปความรู้เรื่องการตั้งคำถาม
	3. การเลือกเรื่องที่จะเรียนของกลุ่ม	3. ทบทวนงานวิจัยที่เรียนมา ป1-5

ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 4 มิติ ตามหลัก ปศพพ.

ด้านองค์ประกอบ	วัตถุ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรม
ความรู้	- มีความรู้วิธีการอ่านงานวิจัย	- มีความรู้การแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มอย่างเหมาะสม - มีความรู้ในการปฏิบัติตนทำงานร่วมกับผู้อื่น - มีความรู้เรื่องการทำงานเป็นทีม	-	นักเรียนนั่งสมาธิและใช้สติในการทำกิจกรรม
ทักษะ	- อ่านงานวิจัยและจับประเด็นสำคัญได้ - ใช้สื่อ สิ่งพิมพ์อย่างถูกต้อง	- ทำงานร่วมกันภายในกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	การดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน	นักเรียนนั่งสมาธิและใช้สติในการทำกิจกรรม
ค่านิยม	- เห็นคุณค่าของงานวิจัย	- มีความรับผิดชอบต่องานกลุ่ม - ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน	เห็นความสำคัญของการใช้สติในการเรียนการสอน